DISSERTATIO JURIDICA
DE
SUMTIBUS CONVIVII NUPTIALIS,
Von
Hochzeit- und Beylager-Koſten/

QVAM,

DIVINA FAVENTE CLEMENTIA,

PATROCINANTE

DN. HEINRICO BALTHASARE Roth/
JCTO AC ANTECESSORE CELEBERRIMO,
CONSILIARIO SAXONICO ET SCHWARTZBURG. CURIÆ PROVINCIALIS AC SCABINATUS ASSESSORE GRAVISSIMO, p. t. FACULTATIS JURIDICÆ DECANO SPECTABILI.

DN. PRÆCEPTORE, PATRONO ET MOECENATE SUO MAGNO, SUMMO HONORIS ET OBSEQVII CULTU ÆTATEM DEVENERANDO,

IN JCTORUM AUDITORIO
Ad d.   Martii

PUBLICÆ DISQVISITIONI EXPONET

GODOFREDUS WOLFIUS,
Löbejunâ Saxo.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

JENÆ
Typis NISIANIS, ANNO M DC LXXXIII.

Q. D. B. V.

PROOEMIUM.

CONVIVIUM juſtum atque legitimum rem non modò honeſtam, utilem atque jucundam; verùm etiam ſacram quodammodo, divinam & religioſam eſſe, ſive originem ſpectemus, ſive finem uſumque legitimum, facilè patebit. Ac ORIGO quidem conviviorum antiquiſſima eſt, quæ ab ipſo humani generis primordio repetenda & ad ipſum Deum ceu primum autorem referenda eſſe videtur; quippe qui ſtatim in Paradiſo, in beatiſſimo illo florentiſſimoque mundi ſtatu primos parentes noſtros firmo ſtabilique matrimonio copulatos non μονοφάγȣς inſtar cyclopum, ſed ὁμοφάγȣς & ὁμοτρόφȣς i.e. victûs communione conjunctos eſſe voluit; quin & poſtmodum electo ſuo uniceque adamato judæorum populo certa quædam convivia ſummâ cum lætitia atque gaudio celebranda præſcripſit atque mandavit. *Conf. Exod. 12. Devt. 14. v. 16. ſeqq. & c. 16.* FINEM quod attinet conviviorum, ipſe pariter auguſtus atque divinus eſt. Namq; legitimus eorundẽ uſus non in cibi potusq; deliciis ac voluptatibus terminari, ſed potiùs ad mutuam animorum conjunctionem, ſtabiliendamque humanam ſocietatem, quin & ipſius Divini Numinis clementiam nobis conciliandam ordinatus eſſe debet. Non aliam ſanè ob cauſam ille ſupremus rerum omnium conditor Protoplaſtos noſtros ejusdem cibi victusque communione (ſicut antè di-

ctum) uti voluit, quàm ut arctiore firmioreque ſocietate atque amoris vinculo iſti conſtringerentur, ipſiusque SS. Nomen uno quaſi ore atque corde ſvavique concentu colerent atque celebrarent. Quid dicam de epulis illis, quæ in V. T. poſt peracta ſacrificia (*vid. I. Sam. 1,4. C. 9,13. & C. 16,2. ſeq.*) celebrabantur? Quid de epulo Paſchali cæterisque feſtivis conviviis? Sanè non aliam ob cauſam hæc omnia inſtituta fuerunt, quàm ut religione erga Deum & amicitiâ mutuoque amore inter ſe populus conciliaretur. Eodem referenda ſunt epulæ illæ primitivæ Eccleſiæ ſtatim poſt SS. Communionem celebrari ſolitæ, quas ad mutuam Chriſtianorum amicitiam charitatemq; alendam atque fovendam ſpectâſſe, vel ipſum nomen Ἀγάπης, quo fuerunt inſignitæ, ſatis ſuperque teſtatur. *vid. Petr. Gregor. Tholoſanus L. 13. de Republ. C. 18. n. 4. Magnif. Dn. Schilter. in Inſtit. jur. Can. L. 2. tit. 3. §. 18.* Atque (ut à ſacris diſcedamus) ad hunc verum & genuinum conviviorum finem rerumpubl. benè conſtitutarum moderatores in inſtituendis publicis privatisque epulis ſubinde reſpexerunt. Ita ex Plutarcho & Dionyſ. Halicarn. de Numa Pompilio Rege Romanorum & Lycurgo Lacedæmoniorum Principe Bodinus refert, quod cives non tantùm ſodalitiis ac ſocietatibus, ſed etiam perpetuis conviviis devinxerint *L. 3. de Republ. C. 7. n. 326. ſeq.* Et Valerius Max. *L. 2. C. 1. Convivium,* inquit, *ſolenne majores inſtituerunt, idque Chariſtia appellaverunt, cui præter cognatos & affines nemo interponebatur, ut ſi qua inter neceſſarias perſonas querela eſſet orta, apud ſacra menſæ & inter hilaritatem animorum, fautoribus concordiæ adhibitis, tolleretur.* Sicuti etiam de veteribus Germanis Cornel. Tacitus *Cap. 22. n. 4.* ſcribit, quod in conviviis iſti ſoliti fuerint

inimicos

inimicos ſibi invicem reconciliare atque in gratiam reducere, amicitias affinitatesque contrahere. Ex dictis, ut puto, ſatis liquet, convivia honeſta, atque moderata haudquaquam damnanda aut à Chriſtiani hominis officio ſeparanda eſſe. Faceſſant igitur, quicunque vel ſuperſtitione, vel miſanthropia quâdam Cyclopica, vel avaritiâ ducti ab omni prorſus conviviali conſvetudine abhorrent, ut ad convivia alios invitare aut invitati aliorum conviviis intereſſe nefas exiſtiment. Faceſſant quoque, qui omnem conviviorum uſum è republ. proſcribendum, nec, ut exterorum menſas Cives adeant, permittendum eſſe propugnant: quorum caſtra ſequi videtur Carolus Scribanus *L. 2. C. 19. de prudenti ac relig. gubernat.* Cujus equidem argumenta ad tollendum conviviorum abuſum benè collimant; ſed ad legitimum eorundem uſum evertendum longè infirmiora exiſtunt. Quin & ipſe ſibi contrarius videtur *in Polit. Chriſtiano C. 26. p. m. 495.* ubi, dum temperantiam commendat Legato, hæc ſubjicit verba: *Non quod Legatum à conviviis arceam, arceo ab ebrietate: quin adeò ſi conſcius ipſe ſibi temperantiæ ſuæ eſt & imperare gutturi poteſt, non averſetur convivia, fors inter liberiora aliorum pocula diſcet, quod nec ingenio, nec auro poſſet; ferè enim aliquid inter convivales hilaritudines elabitur, quod ſcire Legatum deceat. Quin & convivia ipſe nonnunquam inſtituat, ne avarus audiat, audiat ſplendidus &c.* Sanè ſi conviviis intereſſe cum peccato ſemper animæque periculo eſſet conjunctum, nec Legato iſtud liceret, quippe quem arcanorum ſtudium atque ſplendoris ſolicitudo hautquaquam excuſare poteſt, nec facienda mala ſunt, ut boni quid inde eveniat. Planè illud negare vix poſſumus, quod pravis plurimarum gentium (eheu!

Chriſtianarum quoque) moribus juſta convivandi ratio fermè negligi, & in effrenam luxuriam crebrasque comeſſationes abiiſſe Convivia, hisque nomen ſuum reliquiſſe videantur; quæ tamen perniciosa & exitialis communibus pariter atque privatis rebus comeſſandi libido, in benè conſtitutis rebuspubl. Legibus, qvas ſumtuarias vocant, (*vid. Macrob. L.3. Saturnal. C.7. & AGell. L.2. C.24. Noct. Attic.*) & olim refrenata fuit & hodiè reprimitur, ſicque peſſimus conviviorum abuſus ab uſu utilitateque haut minimâ optimè ſecernitur. Sed ſufficient, ſpero, hæc, quæ generatim præfari de conviviis placuit, ut eò commodius inde quid in ſpecie circa Convivia nuptialia eorumque ſumtus juſtum vel injuſtum ſit, dijudicari queat. Nunc itaque Divini Numinis auſpicio atque ope Tractationem ipſam aggredior.

THESIS I.

Atque ut eo facilius feliciusque deinceps progredi liceat & methodo hactenùs conſvetæ ſua maneat auctoritas, primus circa voces, quibus Rubrica conſtat, labor ſuſcipiendus & tàm nominis quàm rei definitio breviter tradenda erit. Ubi, ſi ordo ſcripturæ ſervandus eſt, primò ſe offert Vocabulum SUMTUS; Hoc à Verbo *Sumo* (quod ex *ſub* & *Emo* eſt compoſitum; *emere* enim antiquis notabat *tollere, auferre*, quem ſignificatum etiam reliqua inde deſcendentia verba, v.g. *demo, adimo, promo,* retinuerunt) quia inſumitur ſive impenditur, ortum trahere, ferme indubium eſt. Vid. Voſſius *in Etymologico Lingvæ Lat. Voc.* SUMO. Ejusque duplex occurrit acceptio, (1) enim ipſum *actum* ſumentis & (2) *pecuniam*, quæ in rem aliquam impenditur, denotat. Vid. Corvinus *in Fonte Latinit.* aliique Lexicographi. Poſteriorem hujus tractationis eſſe facile patet; Eſtque hæc iterum vel *generalior*, & denotat quasvis etiam modicas & moderatas in rem factas

Definitio nominalis

factas impenſas; vel *ſpecialior* atque *ſtrictior*, prout à Cicerone ſæpenumerò pro impendiis magnis, immodicis atque luxurioſis vox iſta uſurpatur, ut *in Orat. pro M. Cælio 35. nulla luxuries reperietur, nulli ſumtus, nullum æs alienum*, & *ibid. 12. ſumtus unius generis objectus eſt habitationis, triginta millibus dixiſtis eum habitare.* Hinc etiam *ſumtuoſus* dicitur qui magnos ſumtus facit Cic. in *Parad. 62. & 2. de Oratore 74.* Et *ſumtuoſum*, quod magno comparatur aut ſervatur pretio, ut domus ſumtuoſa, ſumtuoſa familia Terent. *Adelph. 4. 7. 42.* Hoc loco vocem SUMTUS generaliter accipimus, ejusque Synonyma ſunt Expenſæ Expenſum, Expenſa, Impenſa, Impendium. &c.

TH. II.

CONVIVII vox vel à *Convivari*, quod eſt convivium facere (Ter. *Heavt. Act. 1. Sc. 2. 32. ſcortari crebro nolunt, nolunt crebrò convivarier* & Cic. *5. in Verr. 86. quotidiè ſolitum eſſe non ſolum in publico, ſed etiam de publico convivari*) vel à *Convivere*, quod ſignificat unà vel ſimul vivere, deducitur. Cujus derivationis rationem eleganter tradit Cicero *de Senect. 42.* ubi inquit: *Benè enim majores noſtri accubationem epularem amicorum, quia vitæ conjunctionem haberet, convivium nominârunt, meliùs quam Græci, qui hoc idem, tùm compotationem (συμπόσιον) tùm concœnationem σύνδειπνον) vocant.* Unde ſimul patet, abuſivam eſſe *Convivii* pro quâvis comeſſatione vel compotatione acceptionem; genuinâ vero, quatenùs honeſtam jucundamq; amicorum hominum ejusdem cibi atque potûs, nec non ſermonis communionem denotat. Sunt alia quoque permulta vocabula magis ſpecialia, quibus idem exprimitur, certa quædam conviviorum genera ſignificantia, quæ tamen ſæpè numerò ad quodvis convivium generatim ſignificandum adhibentur, cujusmodi ſunt; Epulæ, Epulum, Epulatio, Prandium, Cœna &c. Menſæ quoque vocabulum, præſertim in plur. numero haut rarò per Metonymiam pro Convivio uſurpatur, ut menſæ primæ, ſecundæ, Syracuſanæ, Italicæ, de quibus prolixe agit Stuck. *L. 1. c. 6 & L. 3. c. 2.* Item ſodalitas, conventus, congreſſus, convictus, cœtus, convivarum congregatio Convivium appellatur à Macrobio *L. 1. Saturn. c. 5.* Germ. vulgò Gaſterey/Gaſtmahl/Banquet ꝛc. dicimus.

Quod

TH. III.

Quod denique Vocabulum NUPTIALIS attinet, derivatur illud à *Nuptiis*, quas à *nubendo*, i. e. velando ſ. operiendo denominatas eſſe, & verius videtur & communiter placet. Cauſa appellationis ex eo eſt, quòd ſponſa, cùm ad maritùm deduceretur, pudoris gratia & in ſignum ſubjectionis faciem flammeo obnuberet ſive velaret. Vid. Voſſ. *in Etymolog. h. Voc.* & Oldend. *Claſſ. 4. Act. 26. in pr.* Schneidew. *in Comment. ad Inſt. de Nupt. ſub rubr. de nuptiis licitis. n. 1.* ubi ſimul varias Nuptiarum ſignificationes exhibet. Denotat autem τὸ *Nuptiale* omne id, quod ad nuptias pertinet ſeu in nuptiis adhibetur. Sic dicimus nuptiale donum, carmen nuptiale, Currus nuptialis, faces nuptiales &c. Simili ſignificatu gaudet voc. *Nuptalitium*, quod occurrit *in l. 194. ff. de V. S.*

TH. IV.

Non autem illud ſolùm *Nuptiale Convivium* h. l. intelligimus, quod in ipſis Nuptiarum feſtivitatibus, ſeu primo Nuptiarum die celebratur, & paſſim ab Auctoribus Claſſicis *Cœna nuptialis* appellatur; quomodo Plautus *in Curculione Act. 5. Scena penult:*

Tu ut hodiè adveniens cœnam des ſororiam.
Hic nuptialem cras dabit.

Et Apulejus *Lib. 6. nec mora cum cœna nuptialis affluens exhibetur:* Veteres enim unum ſaltem diem convivio nuptiali deſtinârunt, quorum propterea frugalitatem laudat Cypræus *de jur. Connub. C. 1. §. 2. n. 13.* Verùm etiam ea, quæ primis nuptialem feſtivitatem inſequentibus diebus peraguntur, *Convivia* hûc trahimus, quæ *poſtnuptialia* vocantur, it. *Repotia*, Nachhochzeit/ vid. Ordin. Polit. Elect. Sax. de An. 1661. tit. 14. §. 12. verb. Es ſey am Hochzeit Tage oder zur Nach-Hochzeit ꝛc. Quin nec illam excludimus *Cœnam*, quæ pridiè nuptiarum peregrè advenientibus apponitur, ad quam Paranymphi quoque & pauci ex cognatis proximis invitari ſolent. Pertinent huc quæ noſtra Germ. lingva vocari ſolent Bitteſſen/ Polter Abend/ Waltzerabend &c. vid. Fürſtl. Gothaiſche Lands-Ordn. *Part. 3. N. 29.*

Th. V

Unde Sumtus Convivii Nuptialis nobis ſunt, qui à novis ſponſis, eorumve intuitu ab aliis, ad honorificè excipiendum convivas nuptiales erogantur. Dividi poſſunt ratione formæ *in legitimos* atque *moderatos*, qui intra modum Legibus Statutísve præfinitum erogantur; & *luxurioſos*, qui contra præſcriptam rationem fiunt. *Definitio realis.* *Diviſio.*

Th. VI.

Quanquam autem exactè ſcire vix poſſimus, quo tempore & à quibus hominibus primùm *nuptiales epulæ* inſtructæ fuerint, certum tamen eſt, antiquiſſimum hoc eſſe inſtitutum & gentibus communiſſimum. Nuptiarum enim feſtivitas ſicut omnibus ferè temporibus & apud pleraſque gentes plurimis ſolennitatibus variisque ritibus, de quibus vid. latisſimè Henning. Arniſæus *de jur. Connub. C. 3. ſect. 12. num. 18. & ſeqq.* Joach. à Beuſt. *in ſimili Tract. P. 2. in Præfat. §. fuerunt & gentium ritus.* Gerhard. *in Loc. de Conjug. §. 461.* Hottomannus *de jure Connub. C. 14. & ſeqq.* ita quoque magnificis atque ſplendidiſſimis conviviis celebrari conſuevit. Inter Sacra, quibus Hebræorum mos probatur, vetuſtiſſimum eſt exemplum Labani, qui daturus filiam Jacobo, omnes ejus loci incolas invitavit atque nuptiale convivium apparavit *Gen. 29. v. 22.* Poſthinc celebres maximè ſunt Samſonis nuptiæ, quas ille Thamnathâ Palæſtinorum urbe, poſtquam Palæſtinam quandam in uxorem duxerat, ex more juvenum celebrâſſe legitur, quæ ſeptem dies duraverunt *Jud. 14.* Celeberrimum in N. T. eſt illud nuptiale convivium, quod Canæ Galileæ celebratum fuit, cui ipſemet Servator noſter unà cum ſanctiſſima ſuâ matre atque diſcipulis interfuit, illudque primo illo ſuo atque inſigni aquæ in vinum converſæ miraculo decoravit *Joh. 2.* Ad Perſarum hâc in re conſuetudinem probandam ſpectat magnum illud nuptiale epulum, quod Ahasverus Rex, poſtquam Eſtheram, repudiatâ Vaſthi, duxerat uxorem, omnibus Principibus atque ſervis ſuis inſtruxiſſe legitur *Eſther. 2. v. 18.* ſimiliter apud Græcos conviviorum nuptialium uſum frequentem fuiſſe minimeque vulgarem eo- *Cauſa Effic. remota.*

rum apparatum ex Plutarcho, Homero, Athenæo aliisque probatiſſimis ſcriptoribus deducit Stuckius *L. 1. Antiquit. Convivial. c. 24.* Nec minus Romanorum in nuptialibus ſympoſiis ſummam olim magnificentiam ſeu luxuriam potiùs fuiſſe, paſſim profani auctores teſtantur, ita ut exemplorum commemoratione mihi ſuperſedendum exiſtimem vid. idem Stuckius *d.l.* In Veteri Eccleſia primis poſt Apoſtolorum tempora ſeculis, ob perpetuas perſecutiones anguſta & occulta fuerunt, ſi qua fuerunt, nuptiarum convivia, inde primi Eccleſiæ ſcriptores parciùs, imo vix uspiam, convivii in Chriſtianorum nuptiis peracti meminerunt, Hildebrand. *in Tract. de nuptiis veter. Chriſtian.* Ineunte vero ſeculo IV. Synodus Neocæſareenſis Presbyteros convivio in ſecundis nuptiis intereſſe vetuit, quæ prohibitio convivia nuptialia Vet. Eccleſ. fuiſſe demonſtrat.

TH. VII.

Non verò præciſè neceſſarium eſt, ut in contrahendo matrimonio hunc morem ſequamur: quippe nuptiales epulæ nec ad eſſentiam, neque ad conſummationem ejusdem ſpectant, indeque benè omitti poſſunt Dn. Carpz. *2. Jurisprudent. Conſiſt. 150. n. 2.* ſecus atque res ſe habet cum ſacerdotali benedictione, quæ quidem non ad eſſentiam, ad conſummationem tamen matrimonii hodiè omninò requiritur, & apud omnes ferè Chriſtiani nominis gentes, quin & apud Græcos, Abasſinos, Ruſſos atque Armenios conſtanter obſervatur, utì de ſingulis probat Nobiliſſ. Dn. Petrus Müller. P.P. in hac Sal. Celeb. *in Diſſert. de Hierologia Sect. 1. th. 4.* Sicut etiam ſolemnis illa, & tàm Græcis quàm Romanis olim uſitata ſponſæ in domum deductio (in cujus locum ſacerdotalis benedictio hodiè ſucceſſit vid. Cypr. *de jur. Connub. P. 1. C. 11. §. 15. & 20.* Weſenb. in *Parat. ff. de rit. nupt. n. 5.* Harprecht. *ad rubr. Inſt. de nupt. n. 123.*) non perficiendi, aſt tamen conſummandi matrimonii cauſa fuit adhibita per *text. in l. 5. ff. de rit. nupt.* ibique Gloſſ. *l. 15. ff. de Cond. & demonſtr. add. d. Diſſ. ſect. 1. th. 7. circa fin.* Quâ autē ſolemnitate atque pompa hæc ad domum deductio olim peracta fuerit, prolixe tractat Cypræus *d. Tr. P. 1. c. 4. §. 5.* Reliquiæ quædam

dam iſtius deductionis priſtinæ adhuc hodiè in perſonarum Illuſtrium atque Nobilium nuptiis remanſerunt, quas vocant die Heimführung vid. Wehner. *in obſerv. pract. ſub hâc voce.* Renneman. *in Juriſpr. Rom. Germ. de jur. perſon. diſp. 41. th. 52.* & integram Diſſert. *de Illuſtrium Imperii perſonarum Deductione ad domum* Altdorffii ſub præſidio Dn. Heinrici Linckens Ao. 1681. editam.

Th. IIX.

Igitur in cujuslibet arbitrio eſt poſitum, utrum convivio nuptialem celebritatem adaugere, an verò ſumtibus planè parcere velit; quamvis forſan rarius accidat, ut ſine omni epulatione nuptiarum tempus transigatur: Carpz. ſuprà *cit. loc.* Quippe ut majori quodam ſplendore atque lætitiâ nuptiæ celebrentur, earum dignitas atque excellentia videtur exigere; aſt convivium juſtæ debitæq; lætitiæ ſymbolum eſt atque conciliandi ſplendoris optimus modus optimaque ratio. Unde Pontanus *in lib. 4. de Convivientia* dicit: *ſi qui in celebritate nuptiarum nimis reſtricti ſunt atque ſordidi, avaritiæ ſibi ſuſpicionem pariunt, ac proinde cùm in publicum populi univerſi, tùm in privatorum, cognatorum, affinium, familiarium atque amicorum contemtum odiumque incurrunt.* Idque eò magis, quòd à recepto more recedant, quem tamen ſequi decebat eos, qui non facultatibus omnibus ſunt deſtituti. Dn. Carpz. *d. l. def. 149. n. 6.* Prætereà nuptiarum celebritas atque pompa (ſic vocatur in *l. 21. 22. 24. C. de nupt.*) ſuſpicionem tollit & prolis certitudinem arguit, contraque omnis ſolitudo monſtri aliquid & ſuſpicionis alit. Cypr. *d. cap. 4. ſ. 4. n. 4.* Unde Clitipho *l. 6. amatoriar. Achillis Statii; Confidebam,* inquit, *argumentis me convicturum, me nequaquam mœchum eſſe, proptereà quod palàm nuptiæ factæ ſunt;* At verò Convivium ad celebritatem nuptiarum pertinet, Carpz. *d. l.* quod ſanè in occulto fieri nequit. Quid? quod & ipſa honeſtatis ratio quodammodo ſuadeat, ut Neonymphi convivium aliquod invitatis amicis atque cognatis ſuis inſtruant. Cùm enim hi non ſolùm teſtimonii cujusdam cauſa, quod ſcil. novi conjuges non clanculum & in occulto, ſed coram ipsâ facie Divinâ & in conſpectu honeſtiſſimorum hominum matrimonium

Cauſ. Impulſ.

 inierint.

inierint, accerſantur Conf. Cypræus *d. l. n. 3.* Verùm etiam ut feſtivitatem nuptialem ſuâ præſentiâ celebriorem reddant, &, quod potiſſimum eſt, ut pro felici matrimonio attentas preces ad Deum fundent, daß ſie den Kirchgang bezieren und mit ihren Chriſtlichen Gebeth um eine gedeyliche Ehe bey Gott vorbitten helffen wolten/ quæ formula literis invitatoriis plerumque inſeritur. Vid. Magnif. Dn. Struv. *in Diſſert. de Invoc. Nom. Div. th. 17. Lit. B.* idcircò meritò novi conjuges redhoſtimenti loco pro exhibito iſthoc favore atque beneficio invitatos honeſto convivio (cùm hâc vix commodior gratum teſtificandi animum via ipſis ſuppetat) excipiunt.

Th. IX.

Cauſa Effic. propinqua. Quæ cùm ita ſint, prudenter admodum agunt deſponſati, ſi, quod plerumque hodiè fit, ipſo ſponſaliorum tempore, circa nuptiarum apparatum faciendum certi quid ſtatuant & quam quisque Sumtuum partem ferre debeat, pactis conventis determinent. Secùs enim verendum eſt, ne invicem hâc in re diſſentiant & rixarum poſtmodum atque diſcordiæ tricis in ipſis matrimonii præludiis involvantur. Paciſcuntur autem vel ipſi deſponſati, qui, modò perfectè conſentire poſſint, & curatorum, ſi quos habent, conſenſum adhibeant, (vid. prælaud. Magnif. Dn. Struv. *in Synt. J. Civ. Exerc. 6. th. 36. ſeqq.*) validè inde obligantur, ut alterâ parte invitâ non liceat à placitis diſcedere *C. 21. de R. J. in 6to. l. 1. pr. ff. de pact. l. 51. C. de O. & A.* Neque ad firmitatem conventionis hodiè opus eſt, ut in ſtipulationem ea deducatur, cum moribus noſtris ex pacto non minùs, quàm ex ſtipulatione detur actio Carpz. *P. 2. jurisprud. Conſt. 19. def. 17.* Brunneman. *ad l. 10. C. de pact. n. 7. ſeqq.* Mev. *p. 5. Deciſ. 407.* Add. Magnif. Dn. Lyncker. *in Diſſert. de Pactis th. ult.* Et valent hujusmodi pacta nuptalitia, licet vel maximam inter partes inæqualitatem inducant; cùm quilibet pro arbitrio ſuo ab initio conventioni legem dicere poſſit, quam poſtmodum ſervare omnino obſtrictus eſt *l. 5. C. de O. & A. l. 35. §. fin. C. de donat. l. 1. §. 6. depoſ.* Neque vitiatur conventio, ſi ſponſus v. g. in favorem ſponſæ atque donationis causâ Nu-

PTIA-

PTIALEM IMPENSAM omnem promiſerit, quippe notiſſimi juris eſt, inter ſponſum & ſponſam donationem ſubſiſtere *l. 27. l. 36. §. 1. ff. de don. inter vir. & ux. l. 6. C. de don. ante nupt.* Carpzov. *p. 3. Conſt. 19. def. ult. & 2. Conſt. 13. def. 19.*

Th. X.

Quær. autem hîc *num in foro Saxon. ad validitatem conventionis, quâ ad SUMTUS NUPTIALES ſeſe obligat ſponſa, curatore opus ſit?* Quod neg. tàm de jure Sax. *Communi*, quo Virgines atque Viduæ extra judicium omnia validè agunt absque Curatore Richt. *Dec. 27. n. 22.* Dn. Struv. *Exerc. 31. th. ult.* quàm *Electorali* per *Conſtit. Elect. 15. circa fin. p. 2.* ubi de rebus mobilibus fœminis innuptis libera diſponendi facultas conceditur. vid. *ib.* Carpz. *def. 15. & Dec. Illuſt. 143. n. 19. add. eund. 5. Reſp. 62. n. 6. ſeqq.* Deniq; non impedit patria poteſtas, quominùs ſponſus ſponſave ex conventione ſuâ obligetur *l. 57. ff. de judic. l. 39. ff. de O. & A. l. ult. §. 2. de V. O.* Sed *num ex hâc cauſâ pater de peculio conveniri poſſit quæritur?* Quod affirmamus arg. *l. 3. §. 9. ſeqq. & l. 41. ff. de pec.* Non obſtat, quod donare atque profundere videatur filiusfam. peculium, dum præter neceſſitatem ad ſumtuum convivii nuptialis erogationem ſe obligat, cùm tamen abque illis ſumtibus nuptias poterat contrahere; aſt donationem ne quidem in liberâ peculii adminiſtratione contineri ex *l. 7. pr. ff. de donat. l. 28. §. 2. ff. de pact. l. 1. §. 1. ff. quæ res pignor.* conſtat. Reſp. Quod tacita hîc ſubeſſe cenſeatur patris voluntas; cùm enim non facilè paterna pietas iſtiusmodi impendia liberis deneget, maximè quod ad ipſius parentis honorem atque exiſtimationem pertineant Coler. *p. 1. Deciſ. 62. n. 29.* Finckelth. *obſ. 66. n. 4.* Inde juſtâ ratione motus filiusfam. neque contra patris voluntatem eadem promiſiſſe, nec omnino perdidiſſe videbitur vid. *d. l. 7. §. 1. ff. de donat.* junct. *l. 12. §. 3. de adm. & peric. tut.* modò nuptiales expenſæ dignitati atque facultatibus paternis congruæ ſint promiſſæ arg. *l. 69. §. 4. de jur. dot. l. 43. ff. de leg. 3. d. l. 12. §. 3. de admin. tut.* ſecùs enim prodigalitatem promiſſio omnino ſaperet, nec patrem ultra modum obligaret arg. *d. l. 7. pr. de donat.*

T h. XI.

Vel (2) ſponſi ſponſæve aut utriusque nomine alii paciſcuntur: utputa Parentes, quippe qui utplurimum impendia nuptiarum ſuppeditant, atque adeò pactis ſibi liberisque proſpicere poſſunt *§. 19. Inſt. de inutil. ſtipul. l. 38. §. 20. ff. de V.O.* Carpz. *2. Conſt. 33. def. ult.* aſt in præjudicium liberorum pacta parentum non valent *l. 7. C. de jur. dot.* Curatores, *l. 15. ff. de pact. & t. t. ff. & C. quand. ex fact. tut. vel Cur.* quorum tamen pactio ita debet eſſe comparata, ut honeſtatem quidem reſpiciat, aſt non liberalitatem ſapiat, *l. 12. §. 3. l. 13. §. fin. de admin. tut.* Nam dotem quidem & donationem propter nuptias, & alia ad elocationem nuptiasque neceſſaria adultis præbere poſſunt & debent, *l. 52. ff. d. t.* at cùm ad dignitatem & facultates eorum *l. 13. pr. eod. l. 60. de jur. dot.* tùm maximè ad modum debitum adſtricti ſunt. *l. 9. C. de admin. tut.* Mev. *2. Dec. 121.* Caveant ergò ſibi Curatores, ne majores faciant aut promittant nuptiales ſumtus, quàm bonorum dignitatisque ratio efflagitat. De ſuo enim ſolvere tenentur, ſi ſcienter modum exceſſerunt; *l. 43. §. 1. ff. d. t.* ibique Brunnemañ. ſin ignoranter, quod ſupra vires promiſſum eſt, nullum eſt *d. text.* Menoch. *3. præſumt. 1.* Perez. *ad tit. C. de dot. promiſſ. in fin.* Carpz. *2. Conſt. 42. def. 16.* Procuratores, *l. 10. §. ult. cum ſeqq. ff. de pact. §. 6. Inſt. per quas perſon. cuique acquir.* modo hi mandati fines diligenter cúſtodiant *l. 5. pr. ff. mand.* ſecùs enim non obligant mandantem *l. 12. C. de pact.* & non ſolùm huic, ſed & compaciſcenti, ſi nim. mandans ratificare pactum nolit, ad intereſſe tenentur: Carpz. *p. 2. Conſt. 20. def. 11. ſeq.* ſin nullis circumſcriptum fuerit finibus mandatum, ad præſumtam mandantis voluntatem iſtud reducendum & quod bonæ fidei congruit, agendum eſt: *l. 35. l. 46. l. 60. §. fin. ff. mandati.* Inde excuſabitur mandatarius, ſi, quod dignitati atque facultatibus mandantis, pro negotii hujus ratione convenit, atque ex more regionis, ubi nuptiæ debent peragi, decorum eſt, in conventionem deduxerit: Id enim mandans in dubio voluiſſe præſumitur, quod moris eſt, arg. *l. 34. ff. de R. J.* & procurator conſueta faciens non cenſetur mandati fines exceſſiſſe. Brunneman. *ad l. 5. ff. mandati n. 3.* Denique omnes,

qui

qui ſponſo ſponſæve ad præſtanda nuptiarum impendia obligati ſunt, paciſci deſuper cum alterâ parte poſſunt, ob proprium ſcil. intereſſe, *per §. 19. Inſt. de inutil. ſtip. l. 38. §. 20. de V.O.* Carpz. *p. 2. Conſt. 33. def. ult.* Quin & hodiè quivis extraneus, licet ſua nihil interſit, ſponſo ſponſæve nuptiales impenſas ſtipulari poteſt, ſi, quod multi tradunt, regula de non quærendâ alteri per alterum obligatione, ab uſu fori in Germania receſſit Cothman. *reſp. 54. n. 87. Vol. 2.* Mev. *p. 4. Deciſ. 111. n. 5. 6.* Magnif. Dn. Struv. *in Diſſ. de Invoc. Nom. Div. th. 21.* Magnif. Dn. Schilter. *Exerc. π. IIX. th. 23. ſeqq.*

Th. XII.

Cæterùm hujusmodi conventionibus à parte ſponſæ haut raro adjicitur pactum, ut ſponſus nuptiales impenſas à ſponſa ejusve nomine ab alio factas, dotis nomine accipiat & ſoluto matrimonio easdem reſtituat: Carpz. *p. 3. Conſt. 20 def. 37.* quod interdum etiam nuptiis jam peractis, tacitè & ex ipſo facto inducitur, puta, ſi ſocer diligenter hosce ſumptus conſignârit & dotis loco æſtimârit, gener vero hanc conſignationem acceptet & ſocero ſuper iſtis expenſis apocham exhibeat vel ſaltem in dotem imputationi non contradicat: acceptatio enim inducit patientiam, conſenſum & obligationem Tuſchus *Pract. Concluſ. Lit. A. Concluſ. 70. n. 4. & Lit. S. Concluſ. 69. n 6.* Hering. *de fidejuſſor. C. 24. n. 235.* Et quietatio obligat ſcribentem ad cauſam in eâ expreſſam. Maſcard. *de probat. vol. 3. Concluſ. 1252. n. 29.* Munnoz. de Eſcobar. *de ratiocin. adminiſtr. C. 40. n. 22. ſeqq.* Finckelth. *obſ. 66. n. 16. ſeqq.* Apponitur etiam non raro pactum de lucrandis donis nuptialibus, quo ſibi proſpicere nôrunt, qui ſumtus nuptialis convivii vel in totum, vel pro parte ſubminiſtrant atque erogant, illud omninò ratum erit ac obligatorium. *Adjuncta.*

Th. XIII.

Quod ſi autem pacta deficiant, & nihilominus placeat nuptiarum quendam apparatum facere, tunc ſecundum morem regionis, ubi nuptiæ celebrari & epulæ inſtrui debent, rem æſtimari & ſuam cuique ſumtuum partem tribui convenit arg. *l. 34. ff. de R. J. l. 6. ff. de Evict.* Dum enim deſponſati in certum locum, quo ſolemnitates nuptiarum debeant peragi, conſentiunt,

tiunt, tacitè ſimul in id conſentire cenſentur, quod ſecundum morem in iſto loco receptum, pro negotii hujus ratione, unumquemque deceat. Sin verò regionis mos non appareat, æquum eſſe videtur, ut non minus ſponſa quàm ſponſus contribuat, nec una pars præ alterâ ſumtuum erogatione gravetur. Præterquam enim quod ad utrumvis ſpectet hoc negotium, commodum quoque exinde proveniens communicatur & quæ a convivis nuptialibus dari ſolent munera, ipſis æqualiter acquiruntur Carpz. *p.3. Conſt.22. def.1. ſeq.*

Th. XIV.

Subjectum. Suis itaque ſumtibus nuptiale convivium inſtruunt novi conjuges, niſi fortè ex alterius liberalitate iſtos nanciſcantur, aut ex promiſſione alium ſibi obligatũ habeant. Nam citra promiſſionem ne patrem quidem, in cujus poteſtate ſponſus ſponſave exiſtit, ad hos ſumtus teneri, verius eſt. Quanquam enim ad ejus officium ſpectet ut liberos honeſtè collocet in matrimonium & congruam pro filia dotem atque donationem propter nuptias pro filio conſtituat, *l.19. ff. de rit. nupt. l. ult. verſ.* neque enim *C. de dot. promiſſ. l.6. de Collat.* atque ad id officio judicis compelli poſſit *d.l.19. de R.N.* Gail. *2. obſ. 95. n.1.* Carpz. *p.2. Conſt.42. def.12.* Riminald. jun. *Conſ.31. n.79.* neutiquam tamen hæc neceſſitas ad ſumtuum nuptialis convivii præſtationem, præter mentem & rationem LL. extendenda eſt. Iſtud enim hanc ob cauſam introductum eſt, ut liberi honeſtam nubendi uxoresve ducendi conditionem inveniant, & matrimonii onera inde ſuſtineri poſſint *d.l.19. de R.N. l.76. in fin. ff. de jur. dot.* Carpz. *Deciſ. Illuſtr.16. n.3.* Quæ ſanè ratio ceſſat in ſumtibus nuptialis convivii, quippe qui in ipſa nuptiarum feſtivitate conſumuntur, adeoque ad matrimonii onera ferenda haut proſunt: neque in hunc finem eos impendimus, ut nuptias conciliemus, ſed ut majori elegantiâ atque ſplendore eas celebremus. Equidem ut parens in liberorum nuptiis vel aliqualem ſaltem apparatum faciat, id ex moribus ubique fere receptis decorum atque honeſtum videtur, paternoque officio benè conveniens; maximè ſi locuples ille ſit & commode id effectui dare poſſit, ſed ad hoc obligatum eum eſſe

atque

atque cogendum, id Legibus civilibus definitum haut eſt. Neque enim omne id, quod quis pietatis atque honeſtatis intuitu facere debet, idem præciſe facere cogitur *v. l. 34. ff. de neg. geſt. l. 32. §. 2. de condict. indeb. l. 50. fam. erciſc. l. 14. C. de accuſ. & inſcript.* ſiquidem multa honeſtè præſtantur, quæ tamen non ex obligatione, ſed ex liberalitate procedunt *v. l. 12. §. 13. de admin. & peric. tut. l. ult. C. de dot. promiſſ.* Neque etiam neceſſitas quædam inducta exinde probatur, quod ab antiquiſſimis temporibus in hunc usque diem parentes liberis ſuis matrimonium ineuntibus convivia nuptialia parare ſveverint: Uſus enim inveteratus & mores continuati tùm demum inducunt conſuetudinem, quando fiunt eo animo, ut credas, te jus habere vel obligatum eſſe in futurum etiam id agendi, & quando iſte tacitus conſenſus ad præcipiendum vel obligandum ex aliqua conjectura apparet. Gloſſ. *in C. fin. de Conſuet.* verb. *præſc.* per *l. 1. §. 6. ff. de itin. actuq; priv.* Magn. Dn. Struv. *in d. Diſſ. de Inv. N. D. th. 26. circa fin.* Parentes autem ex ſolâ in liberos ſuos propenſione atque liberalitate hactenùs ſumtus illos erogârunt, nequaquam verò quod putaverint, ſe jure ad hoc compelli poſſe; ut taceam, quod multi parentes morem iſtum non obſervent, & vel parum vel nihil planè ad liberorum nuptias conferant, aut ſi qua impendia faciunt, in horum compenſationem nuptialia munera ſibi vindicent.

Th. XV.

De patre naturali hîc quæritur, *num, ſi velit, poſſit ſuis ſumtibus naturales vel ſpurios liberos dare nuptui?* quod affirm, quanquam non par omnium ſit ratio. Nam naturalibus quidem ex concubina ſuſceptis, ſi legitimi liberi adſint, unam tantùm dare unciam patri permittitur; non exiſtentibus vero liberis legitimis, nullus patri naturali modus eſt poſitus, ſed, modò aſcendentibus, ſi quos habet, legitima portio ſervetur, totam ſuam reliquam ſubſtantiam tàm inter vivos, quàm mortis cauſa in naturales liberos transponere, eorumve cauſa erogare ipſi conceſſum eſt. *Nov. 89. C. 12.* & *Auth. licet. C. de nat. lib.* ibique Brunnem. Spurios verò quod attinet, aliosque ex damnato coitu natos, quanquam de jure Civili ex bonis pa-

tris haut quicquam & ne alimenta quidem capere poſſe videantur, per *d. Nov. C. ult. & Dd.* communiter in *d. Auth. licet.* Mynſ. *1. obſ. 35.* Gail. *1. O. 88. n. 1.* Schneid. *ad §. legari. Inſt. de Legatis. num. 5.* Hunc tamen juris rigorem æquitas juris Canonici mitigavit per text. *C. 5. in f. de eo qui duxit in matrim. quam poll. per adult.* ibidem Gloſſ. in verb. *ſecundum facultates.* Inde in Camera Imperiali concluſum fuit, quod pater filiam ſpuriam & ex damnato coitu natam moderatè dotare poſſit teſte Gail. *d. obſ. 88.* Schneid. *d. l. n. 6.* Matth. in Auctario *de divort. Legum & Uſus in mater. ſucceſſ. Aphor. 14.* Sed num idem dicendum ſit de ſumtibus nuptialis convivii, de eo adhuc dubitare licet, maximè ſi liberi adſint ex juſto matrimonio procreati.

Th. XVI.

De ſucceſſoribus feudalibus ſpecialiter notandum eſt, quod hi etiam citra ſuam promiſſionem nuptialis convivii ſumtus interdum ex feudis præſtare fœminis teneantur. Cùm enim hæ à ſucceſſione feudorum propter ſexûs imbecillitatem aliasque rationes regulariter excludantur per text. *1. F. 1. §. 3. & 1. F. 8. §. 2.* Schrader. *de Feud. p. 7. C. 4. rubr. de ſucceſſ. deſcendent. fœm. n. 1.* in quo concordat jus Sax. Feudale, uti patet ex *art. 2.* Lehnr. *in princ.* ibi: Pfaffen und Frauen junct. *art. 6. & 21.* Georg. Schulz. *in Tract. Feud. c. 8. n. 46.* quæ aſſertio ita extenditur, ut nec legitima filiabus ex feudo *(niſi ex eo, in cujus comparationem pater omnia ſua bona vel maximam eorum partem impendit)* debeatur, Carpz. *2. c. 46. d. 24. & 3. c. 9. d. 28. ſeqq.* Dn. Struv. *Synt. Feud. c. 14. Aphor. 19.* Idcircò moribus ex æquitate receptum & longævâ conſuetudine introductum eſt, ut deficientibus vel non ſufficientibus bonis allodialibus non ſolùm alimenta & dos congrua; verùm etiam cæteræ nuptiales expenſæ (Geſchmuck / Kleider- und Hochzeit-Gelder) defuncti Vaſalli filiabus atque neptibus, ex feudo ſuppeditari, vel ſaltem ſuppleri debeant Carpz. *2. c. 46. d. 16.* & *L. 4. Reſponſ. jur. Elect. 65.* Mev. *2. Dec. 119. ſeq.* Coler. *p. 1. Dec. 28. n. 4.* Ita reſponderunt Dnn. Scabini Lipſienſes A. 1629. (Verba Sent: Da nun die Erbſchafft euren Bericht nach alſo nicht beſchaffen / daß die Töchter daraus ihren Unterhalt / Ehe-

Schmuck

Schmuck und Hochzeit-Geld nothdürfftig und der gebühr nach haben können ꝛc. So werden ſie aus den Lehngütern ſelbiger Forderungen wegen billig befriediget und ausgeſtattet. Idque verum eſt non ſolum quando filii, fratres, vel quicunque agnati in feudo ſuccedunt; ſed etiam quando ipſi Domino feudum aperitur: Carpz. *d. l. def. 16. n. 7.* Schneid. *ad §. fuerat 29. Inſt. de Act. n. 97.* Hart. Piſtor. *2. quæſt. 37. n. 1.* Quin & idem obtinet, ſi ad tertium poſſeſſorem, qui neque dominus eſt, neque à Vaſallo defuncto cauſam habet, feudum pervenerit. Hartm. Piſtor. *d. l. n. 9.* Roſenthal. *de feud. tom. 1. Concluſ. 47. n. 7.* Dn. Struv. *Synt. Feud. cap. 14. Aphor. 17. n. 1.* Quantumvis enim onera ac debita feudalia tacitæ hypothecæ jus in feudo non cauſentur, Carpz. *2. c. 46. d. 33.* attamen jus feudatarium operantur, feudumque ita afficiunt, ut cum ipſo ad quemvis poſſeſſorem transeant & actione in factum ſubſidiaria poſſeſſor conveniri poſſit. vid. *Ordin. Proceſſ. judic. Elect. Sax. tit. 45. §.* es trägt ſich auch offt zu. Carpzov. *4. Reſp. 68. n. 13. ſeqq.* & *de Oner. feud. Decad. 5. Poſ. 8. n. 27. ſeqq.* Sicut autem nuptiarum impendia ex feudo haut præſtanda veniunt, ſi bona allodialia ſufficiunt, (niſi forte lege alicubi aut conventione aliud ſit conſtitutum vid. Dn. Mev. *3. Dec. 363.*) ita nec debitum ad elocationem filiarum aut ſororum contractum à feudi ſucceſſoribus exſolvendum eſt, priusquam hæreditas ſit diſcuſſa. Mev. *2. Dec. 122.* Carpz. *2. c. 46. d. 13. num. 3.* Berlich. *2. Concl. 55. n. 39. ſeqq.* Quamvis in terris Electoratûs Saxon. introductum ſit, ut debita elocationis ratione contracta feudi onus ſint, hereditate etiam ſolvendo exiſtente vid. *d. Conſt. Elect. 46. p. 2.* ibique Carpz. *def. 13. ſeq. & 4. Reſp. 65. n. 11. ſeq.* Ubi quæri poteſt: *an impenſæ nuptiales ſaltem promiſſæ ex feudo ſint depromendæ, ſi bona allodialia Vaſallus promiſſor reliquerit?* quod affirm. Carpz. *d. l. def. 15.*

Th. XVII.

Circa modum hujus elocationis notandum eſt, quod non ſolùm feudi conditio atque pretium, deducto ſcil. ære alieno, ſed etiam aliæ circumſtantiæ, ut dignitas patris, liberorum numerus &c. ſint reſpicienda Carpz. *d. l. def. 18. n. 6.* Dn.

Struv. *Synt. j. F. cap. 14. Aph. 17. n. 5.* Richt. *de privileg. cred. c. 4. ſect. 1. n. 171.* Vid. tamen Mev. *p. 3. Dec. 364.* cumprimis autem conſuetudo loci obſervanda eſt. Carpzov. *d. l. def. 17. & de oner. feud. Decad. 3. Poſit. 3. circa fin.* Mev. *d. l.* Quod ſi verò de impendiorum quantitate partes convenire nequeant, arbitrio & moderationi Domini ea committitur; quippe cujus maximè intereſt, feuda non nimis onerari. Hartm. Piſtor. *d. q. 97. n. 19.* Dn. Struv. *d. l. n. 3.* Carpz. *d. decad. 3. Poſit. 5. n. 12. ſeqq.* Mev. *2. Dec. 121. n. 3.* Non autem feudi vires ſecundum tempus mortis Vaſalli, ſed nuptiarum reſpiciendæ ſunt, prout hoc latiùs deducit Carpz. *Dec. Illuſtr. 283.* Inde ſequitur, quod ſucceſſores feudi, easdem, quas pater in elocatione unius filiæ fecit, expenſas cæteris non præciſè teneantur præſtare Carpz. *d. Conſt. 46. def. 19.* & *de oner. feud. d. l. n. 15. ſeqq.* Mev. *3. deciſ. 366.* add. eund. *2. Dec. 119.*

Th. XVIII.

Objectum. Quid nomine Sumtuum Convivii Nuptialis veniat, ex traditâ ſuperiùs definitione facilè dignoſcitur. Non ſcil. quamvis nuptialem impenſam & quicquid ad elocationem liberorum & contrahendas nuptias pertinet, rubrica complectitur, ſed eos duntaxat *ſumtus*, quos in *nuptiale convivium* & hujus occaſione, ut in perſonas, quorum miniſterio ad epulas inſtruendum, itemque ad invitandum atque exhilarandum convivas utimur, impendimus. Itaque latior aliquantò eſt ſignificatus *ſumtuum* ſive expenſarum nuptialium, detractâ voce *Convivii*, utpote quibus etiam veſtium nuptialium & ornamentorum pretia continentur vid. Mev. *P. 2. Deciſ. 120. ſeq.* Carpz. *2. Conſt. 46. def. 14. & 3. C. 11. def. 22.* Quamvis nec hæc acceptio perpetua ſit, ſed ſubinde à Dd. *expenſarum nuptialium* nomine, in *convivium* factæ tantùm deſignentur vid. Schneid. *ad §. quædam actiones. 20. tit. de Action. fam. erciſc. n. 46. Inſt. de Act.* Matth. *in tr. de ſucceſſ. C. 17. Aph. 23.* Carpz. *3. Conſt. 11. def. 21.* & ſi vernaculo ſermone eas efferamus, Hochzeit-Beylagers-Koſten / ſolas expenſas in nuptiale epulum factas denotent, & à cæteris impendiis in ornatum atque veſtes nuptiales erogatis (Schmuckgeldern) ple-

plerumque diſtinguantur, quod apparet ex præjudiciis ap. Carpz. *d. def.14. & ſeqq.* ſubnexis, in quibus Hochzeit = und Schmuck-Gelder it. Ehe-Schmuck-und Hochzeit-Gelder diſtincte exprimuntur. Conf. eund. Carpz. *3. C. 11. def. 21. & ſeq.* ibique adducta præjudicia. B. D. Richter. *de privil. cred. C. 4. ſect. 1. n. 167.* Cùm igitur uſus vocabulorum ferè promiſcuus ſit, magis ad ſententiam loquentium, quàm ad verba eſt reſpiciendum *l. 7. ff. de ſupell. leg. l. fin. §. 1. C. de SS. Eccleſ.* præprimis ſi voluntatis conjectura ex circumſtantiis aut aliunde capi poſſit; cùm & aliàs verba potiùs impropriare, quàm à voluntate loquentium aut rei veritate recedere debeamus. Baldus in *d. l. 7. ff.* Conf. Mevius *P. 7. Dec. 43.*

Th. XIX.

Sumtibus convivii nuptialis indefinitè promiſſis, intereſſe putamus, utrum pro ſuo alteriùsve arbitrio quis eos ſuppeditandos promiſerit, vel ſimpliciter atque detractâ arbitrii mentione. Priori caſu, quàmvis incerta videatur quantitas promiſſa, tamen efficax eſt promiſſio & recurritur ad arbitrium boni viri *l. 3. C. de dot. promiſſ. l. fin. C. de contrahend. emt.* Secùs tamen eſt, ſi non quantitas ſolùm, ſed ipſa obligatio in promiſſoris arbitrium confertur per *l. 17. & l. 46. ff. de V. O. l. 8. de O. & A.* vid. Dn. Struv. *Exerc. 47. th. 19.* Sed quid ſi in tertii alicujus arbitrium expenſarum nuptialium quantitas à promittente collata fuerit & ille non arbitretur? tunc evaneſcit ſtipulatio *l. 43. l. 44. de V. O. d. l. fin. C. de contr. emt.* Secùs eſt in ſumtibus legatis, quos v. g. Titii arbitratu teſtator dare juſſit: nam licet Titius non arbitretur, heres tamen non liberatur, ſed viri boni arbitrio nihilominus ſuppeditare ſumtus tenetur *l. 1. ff. 2. de Leg. 2. l. 43. de Leg. 3. l. ult. ff. 1. C. Commun. de Leg.* Dn. Struv. *Exerc. 35. th. 98.* Poſteriori caſu Promiſſio ob incertitudinem de jure Civili haut ſubſiſtere videtùr per *l. 115. pr. de V. O. l. 94. eod. l. 56. ff. 3. mand.* Quamvis ipſe pater ſit, qui promiſit, cùm nec hujus indefinita promisſio ex legibus certitudinem accipiat; ſecùs atque dotis incerta quantitas à patre promiſſa ex hujus facultatibus & dignitate mariti definiri poteſt ac debet *l. 69. ff. 4. de jur. dot.*

In dotis enim præſtatione etiam citra conventionem, juris neceſſitas eſt, quæ in ſumtibus convivii nuptialis deficit, *l. 19. de R. N. l. 6. de Collat. l. 7. C. d. dot. promiſſ.* Neque ex more regionis determinari poſſe horum ſumtuum quantitatem exiſtimo: quandoquidem hic ipſe incertus eſt atque varius, ad quem normare promiſſionem non poſſumus *l. 34. d. R. J.* Et quamvis hodiè ubivis fere locorum per decreta Politica ſumtibus nuptialibus certus ſit præfinitus modus, *(vid. th. 23.)* tamen cujuslibet arbitrio relictum eſt, quid intra iſtum modum impendere velit, ut proinde promiſſor vel minutiſſimæ quantitatis præſtatione ſeſe liberare poſſet, quæ incertitudo promiſſionem omninò vitiat. vid. Gothofr. ad *l. 1. C. de dot. promiſſ. Lit g.* verb. *vel viliſſimum quidpiam.* Brunn. *ad l. 69. ff. de jur. dot. n. 4.* Quod ſi tamen ex ſermone ante habito vel aliunde voluntas promiſſoris colligi & quantitas determinari poſſit, promiſſio non erit inutilis *l. 94. de V. O.* junct. *l. 134. §. 1. eod.* Ita quando parens v. g. liberis ſuis innuptis indefinite promittat aut præleget nuptiales ſumtus, eam promiſiſſe aut legâſſe quantitatem videbitur, quam in cæterorum nuptias antea erogavit, quæ præſumtio ex æquali liberorum amore, ipſi naturæ congruo, firmiter inducitur. Vid. Mev. *7. Deciſ. 42.* niſi urgens juſtaque mutatæ voluntatis cauſa probari poſſit Id. *2. Dec. 118. n. 7.* Cæterùm ex æquitate juris Canonici omnem promiſſionem omneque legatum incertæ quantitatis, ex veriſimili promiſſoris teſtatorisve mente ſuſtineri, & pro modo facultatum ejus, & dignitate ac caritate vel neceſſitudine legatarii aut ſtipulatoris, determinari debere, nonnulli ſtatuunt, idque moribus receptum eſſe tradunt, quos citat Vinn. *ad §. 22. Inſtit. de Legat. n. 5. in f.* Brunnem. *ad l. 94. de V. O.*

Th. XX.

Quær. autem hîc *num. certa pecuniæ ſumma* zu Ausrichtung der Hochzeit oder Beylagers *promiſſa debeatur, ſi non ſolenne aliquod convivium inſtituatur?* Quod quidem ideo negandum videtur, quia ſi aliquid ob certam aliquam cauſam & ad certum aliquem finem datum eſt, causâ non ſecutâ con-

condici poteſt *t.t.ff. & C. de condict.cauſ. dat. cauſ. non ſec.* multò minus ergò ob cauſam promittens, eâ n nſecutâ, ad ſervandum promiſſa tenebitur, cùm jura faciliùs ſuccurrant vigilantibus & nihil ſolventibus, quàm indebitum repetentibus, *arg. l. 3. ff. ult.* ibique Dd. *quod quisque juris &c.* & cui datur actio ad ſolutum repetendum ei multò magis exceptio dabitur, quò minus ſolvere cogatur. *l. 1. de ſuperficieb.* Fulgoſ. *Conſ. 186. Col. pen.* verſ. *poſtremò* Alex. *Conſ. 47. in f. Lib. 3.* Sed affirmativam veriorem putamus; ſiquidem non ceſſat cauſa, ſi vel qualiscunque nuptiarum apparatus fiat, quamvis non totam ſummam legatam iſte abſorbeat. Accedit, quod quælibet diſpoſitio, quantumvis adverſa & ſtricti juris, ita interpretanda ſit, ut ſuſtineatur & non ſit vana, inutilis vel eluſoria, *l. ſi ſtillicidii 8. quemadm. ſerv. amitt.* Menoch. *Conſ. 275. n. 29.* idque imprimis in ultimis voluntatibus obtinet. Decius *Conſ. 601. n. 31.* Steph. Gratianus *diſcept. for. C. 104. n. 61.* Et ita Ampliſſ. Facultas Jurid. Jenenſ. Menſ. Auguſt. 1672. reſpondit: Obwohl dasjenige ſo ob certam cauſam vel finem gegeben / non ſecutâ cauſa condiciret werden kan. Dieweil aber dieſe cauſa in gegenwärtigen Fall nicht ceſſiret / in betracht die Ausrichtung des Beylagers nicht in conſumtione omnimoda der 1000. Gülden beſtehet / dahero auch qualiscunque apparatus unter dem Wort Ausrichtung begriffen. So ſeynd die Herren Lehnsfolgere die obgedachten 1000. Gülden ihres Einwendens ungeachtet zuerlegen verbunden V. R. W.

Th. XXI.

Porrò quæritur: *ſi parens filiæ ſuæ Titio deſponſatæ, ad nuptias cum hoc ſuo ſponſo celebrandas, certam pecuniæ ſummam prælegaverit; Titio autem ante nuptiarum feſtivitatem defuncto, filia nubat Cajo; num ad has nuptias legatum trahi debeat?* Videtur quod non, cùm Legata ſtrictæ ſint interpretationis, Hippol. Riminald. *Conſ. 216. n. 9. ſeq. L. 2.* Menoch. *Conſ. 56. n. 20.* quare Teſtator præſumitur legâſſe quod minus eſt *l. 43. ff. 1. in f. de Leg. 2.* Finkelth. *Obſ. 20. n. 16. ſeq.* ubi plures text. atque Dd. alle-

allegat. Cum ergò Parens nuptiarum cum *Titio* contrahendarum ſolùm mentionem fecerit, ad hujus perſonam videtur reſpexiſſe, indeque reſtricta illa atque limitata diſpoſitio non poteſt non reſtrictum quoque & limitatum habere effectum *l. 31, de oper. libert. l. 1. ꝟ. 5. de itin. act. priv. l. fin. C. ne ux. pro marit.* Et ſicut promiſſiones ac legata in quibus nuptiarum fit mentio, habent tacitam conditionem, *ſi nuptiæ ſequantur, l. 24. C. de nupt.* ita determinata ad hanc perſonam habent tacitam conditionem *ſi cum hac perſonâ ſequantur*, quod multò magis in hiſce *ſumtibus nuptalit.* obtinebit. Verum contraria placet ſententia. Quippe Pater non videtur reſtrinxiſſe ad Titium hanc ſuam diſpoſitionem; ſed potiùs nominâſſe eum, ut præſentem ſponſum *filiæ* exempli loco, ceu de cujus obitu ante nuptias ne potuit quidem cogitare: quod ſi cum alio, vivente patre contraxiſſet *filia*, eum ſponſum nominâſſet, aut ſi non contraxiſſet, generaliter legâſſet, cùm ubivis eadē ſubſit ratio; Et quod magis ad *filiam* reſpexerit pater, quàm ad *Titium*, inde apparet, quod filiæ prælegaverit, non autem legaverit ſponſo nominato. Atq; ut plenius interpretemur hanc parentis voluntatē, rejectâ reſtrictione odioſâ, ſuadet favor ſanguinis arg. *l. 50. ꝟ. ult. de Leg. 1. & l. pen. pr. de alim. & cib. leg.* ita benè Cravett. *Conſ. 297. incip.* verbo *Legati n. 1.* Natt. *Conſ. 626. n. 20. L. 4.* Sicut quoque donationes, aliàs minimè extendendæ, latiorem interpretationem pati ob perſonæ conjunctæ conditionem eleganter tradit Gozzadin. *Conſ. 60. n. 16. verſ. ſextò coadjuvatur.* Denique non deficit hîc conditio, quam tacitè hoc Legatum continere diximus, quippe hanc filia implet, cum ſecundo ſponſo nuptias celebrans. Limit. autem notanter hanc noſtram Deciſionem in duobus præprimis caſibus, ut (1) ſi indigna ſit perſona alter ſponſus: cùm eum noluiſſe præſumatur pater habere generum; aut (2) Si alia patris legantis mens ex circumſtantiis appareat, ubi enim veritas apparet, nullus dubitationi locus relinquitur: quò pertinet commune illud dictum, Præſumtio cedit veritati, & veritas prævalet præſumtioni.

l. nu-

l. nuptura 57. ff. de J. Dot. l. f. pr. ff. quod met. cauſ. l. 25. de probat.

Th. XXII.

Quemadmodum autem in omnibus rebus, ita vel maximè in erogatione Sumtuum nuptialis convivii, mediocritas ceu optima rerum actionumque omnium norma, adhibenda eſt. Nam utut ſplendor aliquis ſolito major nuptiarum feſtivitati concedatur, tamen vitanda eſt ſummoperè effuſa & immoderata luxuria. Novi quippe conjuges, præſertim ab initio, pecuniis maximè, ceu nervis rei familiaris, opus habent ad ſupellectilem, aliaque quæ ad quotidianum corporis victum cultumque, & ad rectè inſtituendam œconomiam pertinent, ſibi comparandum; at ſplendidis nimis atque ſumtuoſis nuptiis facultates eorum ita ſæpiùs atteruntur, ut per totum vitæ tempus vix ac ne vix quidem reſtaurari queant, & paucorum ille dierum ſplendor atque pompa mox in egeſtatem ſummamque ignominiam non rarò deſinat. Quin & ſi vel maximè hoc periculum ob ampliſſimas fortè novorum conjugum facultates longiùs abeſſe videatur, aut non ex ipſorum, ſed parentum ſumtu, vel aliunde luxus iſte ſuſtineatur, minimè tamen probandus aut tolerandus eſt, cùm & ditiſſimos ſæpè ad ſummam paupertatem divitiarum abuſus adegerit, (vid. Bernegg. *ad Tacitum q. 97.*) & reipubl. expediat, ne quis re ſuâ malè utatur, quò cives iſta habeat locupletes *ʃ. 2. Inſt. de his qui ſui vel al. jur.* ibique Schneid. Brunnem. *ad. l. 25. ff. de her. pet. n. 13.* Illud equidem diffiteri vix poſſumus, quod eos, qui honoribus ſunt conſpicui, opibusque inclareſcunt, lautior deceat pretioſiorque nuptiarum apparatus, quàm tenuioris fortunæ conditionisque convenit hominibus; ſed cavendum tamen ubique eſt, ne nimis impenſæ excurrant aut in immenſum diffluant. Quamvis nec laudanda ſit ſordities, matrimonii excellentiæ dignitatique minùs conveniens. Ut itaque juſtus ſervetur modus, ex perſonarum dignitate facultatumque modulo dimetiendum ſtatuendumque erit, quid pro loci conſuetudine impendi debeat

Forma.

atque decorum ſit, ita, ut neque avarus ſordidusque quis audiat, neque luxurioſus aut prodigus videatur.

Th. XXIII.

Cumque periculoſum admodùm videbatur, magni hoc momenti negotium, quippe ex quo non ſolùm ſingulæ familiæ, ſed ipſa quoque reſpubl. detrimentum capere poteſt, privatorum arbitrio unicè committere, idcircò ſicut olim in benè moratis conſtitutisque rebuspubl. nuptiarum celebritati atq; ſumtibus terminus ſubinde præfinitus fuit; vid. Plutarch. *l. 4. Sympoſ. Prob. 3.* A. Gellius *2. Noct. Attic. C. 24.* Plato *lib. 5. de LL.* Ita hodienum apud Chriſtianas gentes effrenatus nuptiarum luxus ſeverioribus Legum ſanctionibus coërcetur, & invitandorum numero æquè ac ferculorum copiæ nec non alimentorum pretiis certus modus ſubinde præſcribitur. Cujusmodi ſalutaris Conſtitutio extat in *Ord. Polit. Elect. Sax. de Ao. 1661. tit. 14. per tot.* ſimilemque cæteri quoque Saxoniæ Principes in ſuis territoriis condiderunt. Sicut etiam in Galliæ, Hiſpaniæ & Luſitaniæ regnis, nec non in plerisque Italiæ ac Germaniæ Civitatibus leges ejusmodi ſumtuarias ſartas tectasq; obſervari adſerit Caſp. Klock. *de Ærario l. 2. C. 97.* Tanta autem harum Legum quibusdam in locis eſt ſeveritas, ut iſti non ſolùm, qui in erogatione horum ſumtuum præſcriptum modum excedunt graviter plectantur, verùm etiam ad convivas aliosque, eos præprimis, quorum operâ ad inſtruendum epulas utimur, pœna porrigatur. Sic Carolum IX. & Henricum III. Galliarum Reges præcepiſſe refert Joh. à Chockier *Theſ. Pol. Aphor. lib. V. c. 19. Exempl. 4.* ne in nuptiis plus quàm tria fercula apponantur, conſtitutâ in transgreſſores legis pœnâ 200. librarum Pariſienſium, atque etiam in eos qui interfuerint, nec rem cenſori manifeſtaverint 40. librarum conſimilium: quâ etiam plexos fuiſſe Cenſores, ſ. judices, qui interfuerint, nec è veſtigio receſſerint; quinimò in ipſos coquos animadverſum. Quas leges ſuperioribus annis ab Henrico IV. Galliarum Rege renovatas eſſe dicit Klock. *de Ærar. d. l. n. 6.* Similiter in prælaudata *Elect. Sax. Ordin.* ſancitum eſt, ut præco nuptialis (Hochzeit-Bitter) ab officiolo ſuo ad tempus

pus removeatur, ſi minorem invitatorum numerum Magiſtratui falsò renunciaverit: itemq́ue convivarum quilibet tribus Imperialibus plectatur, ſi elapſo triduo, quod nuptiis inſumere permiſſum eſt, convivari non deſiſtant.

Th. XXIV.

Qu. autem hîc: an novi quoque conjuges pœna aliquâ afficiendi ſint, ſi parentes eorum ſumtus nuptiales erogando, præſcriptum modum non obſervaverint? Quod negandum eſſe exiſtimamus, quia ex alieno delicto atq; culpâ alius luere non debet *l. 22. C. de pœn. t. t. C. ne filius pro patre &c.* Non obſtat, quod videantur patientiam ſuam delicto accommodâſſe tacitèque illud approbâſſe; quandoquidem nuda actûs ſcientia conſenſum haut importat, ſi ſciens facultatem prohibendi non habeat *l. 50. de R. J. l. 2. & 3. de nox. act. l. 9. §. 1. de L. Cornel. de falſ.* aut ex obſequii neceſſitate tacere teneatur: *l. 4. de R. J.* Conf. Grot. *de j. B. & P. Lib. 2. C. 21.* ſecùs foret, ſi ex eorum mandato atque voluntate limites fuerint ſuperati, cùm enim tunc complices ſint delicti, meritò quoque pœnæ fiunt participes *l. 7. §. ult. de jurisdict. l. 11. §. 3. de injur.*

Th. XXV.

Præterquam verò quod transgreſſores ſtatutam Legibus pœnam incurrant, ipſos quoque nuptiales ſumtus, quos licet animo credendi, ſupra tamen modum erogârunt, deperdunt arg. *l. 5. C. de LL.* ad id tamen, quod impendi licitè potuit, recuperandum, datur actio *l. 25. de neg. geſt.* ſed; *Num ſuperflui refuſi detur condictio*, quæritur? Neg. ſi ex errore juris ſolutio ſit facta arg: *l. 26. §. 12. de condict. indeb.* ſecùs ſi ex errore facti *l. 10. C. de jur. & fact. ignor.*

Th. XXVI.

Non tamen omne ſubditis hâc in re arbitrium ademtum, ſed limitibus ſaltem illud circumſcriptum eſt, intra quos ſeſe continere tenentur: minorem quippe ſumtum, quàm qui in genere præfinitus eſt, facere cuilibet licet: quò ſpectant verba *d. Ord. Elect. Sax. §. 1.* So ſoll hinführo keiner von Adel auf der Wirthſchafft/ ſo er vor ſich / ſeine Kinder oder Freunde ausrichtet / auffs höchſte mehr nicht / als eine

Doppeltafel ℞. it. ℱ.2. So viel aber das Confect anlanget/ ſoll auff eine einfache Taffel zum höchſten/ über 5. Thaler nicht/ auffgetragen werden. Cum enim LLator exactè ſingulorum vires noſſe & cujuslibet patrimonio legem ſumtuariam aptare nequeat, Reipubl. autem exitioſum ſit, ſi cives dignitate quidem pares, aſt opibus planè impares, eodem pede commetiendi ſint; idcircò quædam ſubditorum arbitrio ut relinquantur, rei hujus non aliter fert conditio, quamvis & hoc arbitrium rectiùs Magiſtratuum inferiorum temperamento ſubjiciatur, qui ex dignitate perſonarum & facultatum modulo, nec non familiarum conditione invitandorum numerum definiant, quod & placuit Sereniſſ. Elect. Sax. *in d. Ord.* ℱ.*3.* verb. nach gelegenheit ſeines Standes / Amts und Vermögens und nachdeme die Freundſchafft auf des Bräutigams und der Braut ſeiten groß und weitläufftig/ ihme zuerlauben/ welches denn in allewege auff Erkäntnüß und Ermeſſung der Obrigkeit ſtehen ſoll ℞.

Th. XXVII.

Finis. Impenduntur autem NUPTIALIS CONVIVII SUMTUS in eorum præcipuè gratiam, qui propinquitate aut ſingulari amicitiâ ſponſum ſponſamque contingunt, atque ab his invitati nuptiarum ſolemnibus intereſſe dignantur: Ut enim hos neonymphi comiter accipiant, id honeſtatis quandam præ ſe fert ſpeciem, prout ſuprà *th.8. circa fin.* oſtendimus. Idque eò magis verum eſt, quò certiùs eſſe apparet, Convivia nuptialia eum in finem ab antiquiſſimis temporibus inſtituta fuiſſe, ut inter binas illas familias, quæ per nuptias copulantur, major quædam notitia atque amicitia arctior contrahatur. Conf. Stuck. *l. 1. Antiquit. Conviv. c. 24.* Cypr. *de jur. Connub. c. 4.* ℱ. *4. n. 3.* Quam etiam cauſam eſſe conjicio, quòd quibusdam in locis, peractis nuptiis, ſponſi ſponſæque conſangvinei atque affines proximi novos conjuges, ſeque mutuò conviviis, (vulgò Brautmähler dictis) ſoleant excipere; quæ, modò luxus abſit & non nimis frequententur, non omninò improbanda eſſe reputo. Illi autem malè ſumtus nuptiales collocant, qui vanâ quâdam & inani gloriâ ſeducti, ſaltem ad oſten-

ſtentandam ſuam opulentiam, lautiora convivia inſtruunt, quos non rarò tenuis ſortis homines imitantur & ambitiosâ ſuâ ſtultaque æmulatione res ſuas turpiter conſumunt, & in eam ſe ſuosque paupertatem conjiciunt, ut ne ſibi quidem ſufficere, tantùm abeſt, ut publica promovere commoda vel minimâ in parte queant. Ita quàm peſſimè ſumtus profunduntur & genuina impendendi ratio finisque honeſtus negliguntur. Sed quo minùs hoc fiat, quovis modo cavendum eſt.

Th. XXVIII.

Occaſione nuptialis convivii & ſumtuum in hoc factorum ſolent ab invitatis amicis atque conſangvineis munera quædam nuptialia novis conjugibus offerri, quæ his æqualiter acquiruntur, ita, ut dimidia eorum pars ad ſponſum altera verò ad ſponſam pertineat, quàmvis fortè pro more regionis ſoli ſponſæ vel etiam ſponſo ſoli eadem fuerint tradita. Nec quicquam intereſt, utrum ab unius conſangvineis atque amicis plus minusve vel nihil omnino donatum fuerit. Vid. Carpz. *3. Conſt. 12. d. 1. ſeq.* & *Diſſert. integram de Dono Nuptiali ſub præſid.* Nobiliſſ. Dn. Petri Mülleri *habitam, C. 2. th. 12. ſeqq.* ubi hæc omnia latiùs pertractantur. *Sed quid ſi ſolus, v. g. ſponſus, expenſas nuptiales ex compacto vel loci conſuetudine, aut quod ſponſa ob inopiam nihil conferre potuit, erogaverit?* Nihilominùs ad ſponſam nuptialia dona pro dimidiâ parte (niſi aliter conventum fuit) ſpectare cenſeo. Quantumvis enim nuptialibus epulis convivæ ad liberalitatem exercendam inſtigentur, hanc tamen magis exaffectu, quo ſponſum ſponſamve hactenus proſecuti fuerunt, quàm ex impendiis factis, ſolent metiri. Cuivis quippe liberum eſt, utrum quid dare novis conjugibus & num magni momenti rem, vel ſaltem viliſſimi cujusdam valoris donum, offerre velit, *l. 1. §. 5. de tut. ac rat. diſtrah. l. 13. §. ult. de adm. tut.* Accedit, quod matrimonium ſpecies quædam ſit ſocietatis; *§. 1. Inſt. de patr. pot. l. 1. §. 3. ff. de juſt. & jur. l. 1. ff. de rit. nupt.* quicquid autem ſocius ex cauſa ſocietatis acquirit, illud cum altero participare tenetur; *§. 1. Inſt. de ſociet. l. 29. §. 2. ff. eod.* Ita concludit Carpz. *d. l. def. 1. inf.* Ex dictis quodammodo conſtat, quod nec parentes pro ſumtibus, quos in liberorum

Effectus.

nuptias erogârunt, citra conventionem nuptialia lucra ſibi vendicare poſſint; cùm ſolis neonymphis convivæ donatum voluerint, ut eò rectiùs hi rem familiarem inſtruere valeant. Quanquam quibusdam locis parentes contrariæ conſuetudini innitantur, quæ tamen ab ipſis contra negantes probanda eſt arg. *l.1, C.de probat.* Carpz.*2.c.3. d.22.*

Th. XXIX.

Quær. autem hîc, num dona nuptialia, pro dimidia iſta parte, quam ad ſponſam pertinere diximus, ad paraphernalia, an verò ad dotalia ejus bona ſint referenda? ſi quidem hoc expreſsè fuerit actum, ut in dotem iſta computentur, omni res careret dubio, cùm conventio det legem contractui *l.1. ſ.6. depoſ.l.23. de R.J.* Nec minùs pro dotalibus habentur, ſi ſub nomine Heyraths-Gut inferantur, ex conſuetudine nempe Germaniæ Carpz. *1.Conſt.28. def 87.n.8.* Quod ſi verò ſimpliciter & absque qualitatis expreſſione apud matitum ea relinquantur, tùm potiùs paraphernalia quàm dotalia de jure Civili cenſeri oportere veriùs videtur, Carpz. *2. Conſt. 16. def. 11.* cùm dotis conſtitutio in facto conſiſtat, *l. 1. C. d. dot caut non num.* Brunn. *ad l. 72. ff. de jur. dot.* quod nunquam præſumitur, ſed probandum eſt: *l. 12. §. 2. ff. de capt. & poſtlim. l.9. C. de Collat. l. 1. C. de probat.* Nihilominùs tamen uſu fori ex mente Dd. doti annumerantur, ſi ipſo nuptiarum tempore illata fuerint, non quidem ex qualitate eorum in ſe ſpectatâ, ſed potiùs ratione effectûs, imprimis prælationis Dn. Richt. *de Privileg. Cred. C. 3. ſect. 1. num. 80. ſeqq.* Carpzov. *1. Conſt. 82. d. 88. & 3. C. 22. d. 6.* Add. Dn. Præſes *in Diſſert. de jure Paraphernorum C. 4. th. 11.* ubi ſecundùm hanc ſententiam ab Inclyta Facult. Jurid. hujus Acad. pronunciatum fuiſſe teſtatur. Cæterùm ad neutram horum bonorum ſpeciem dona nuptialia ſpectant, ſi ab uxore marito ad uſum vel adminiſtrationem ea concredita fuiſſe non conſtet. vid. Mev. *2. Dec. 229.*

Th. XXX.

Alia eſt ratio expenſarum nuptialium, quæ dotis qualitatem haut ingrediuntur, nec pro illatis reputantur, ſive ab ipſa ſponſa, ſive ab alio ejus nomine erogatæ fuerint: quippequæ

pe quæ nunquam in uſus mariti convertuntur, quemadmodum nuptialia dona, ſed in ipſis nuptiis conſumuntur. Inde ex bonis mariti à viduâ ejusve heredibus minimè poſſunt repeti, Carpz. *3. Conſt. 20. def. 36.* Brunnem. *Cent 5. Dec. 45. n. 4.* niſi, quod multis in locis fieri ſolet, in dotem fuerint imputatæ, vel ùt bona illata â marito expreſsè acceptatæ, vel animo credendi (zum Vorſchuß) factæ à vidua ejusve herede probentur: Quibus caſibus ex conventione ſua atque placito maritus tenetur *l. 1. §. 6. ff. depoſ.* Brunnem. *d. Deciſ. n. 5.* Carpzov. *d. l. def. 37.* Finckelth. *obſ. 66. n. 16. ſeqq.*

Th. XXXI.

Sed *num ſumtus in liberorum nuptias facti poſt mortem patris in communem hereditatem conferri oporteat* quæritur? Pro affirm. ſententia facit I. quod expenſæ nuptiales videantur eſſe acceſſorium ſive augmentum dotis, de quo idem judicandum, quod de dote ipsâ. *l. 26. §. 2. ff. de pact. dot. l. 8. C. de jur. dot.* II. quod non minùs quàm ipſa dos, bona patris minuant. III. quod ex unius liberorum elocatione cæteri ex præſumtâ patris voluntate, quippe qui æqualiter omnes amâſſe & elocare voluiſſe cenſetur, fundatam habeant intentionem. vid. Mev. *p. 7. Deciſ. 42. & p. 2. Dec. 118.* Sed his non obſtantibus, Negativam defendimus: (1) quia de his ſumtibus nil quicquam tanquam ex patris ſubſtantiâ ad liberos pervenit, ideò meritò à collationis onere regular. eximuntur *arg. l. 50. fam. erciſc.* (2) quia poſt mortem patris, ſumtus in epulas nuptiales erogati, non ampliùs extant, neque etiam dolo aut culpâ liberorum conſumti ſunt, quales vir bonus conferendos eſſe non eſt arbitraturus *l. 2. §. 2. de Collat. bon.* Cothm. *vol. 1. Conſ. 3. n. 46.* (3) quia hi ſumtus ad honorem & exiſtimationem patris potiùs pertinere videntur, indeq; faciliùs animus donandi in eo præſumitur Coler. *1. Dec. 62. n. 29.* Klock. *Conſ. 104. n. 178.* Et hæc ſententia communis eſt atque in Praxi ſervatur. Finckelth. *Obſ. 66.* Brunner. *de Collat. c. 4. num. 824.* Carpzov. *3. c. 11. d. 21.* Magnif. Dn. Struv. *Exerc. 37. th. 43.* Brunneman. *ad l. 2. ff. de Collat.* & *p. 5. Deciſ. 21.* Meier. *in Coll. Arg. tit. de Collat. theſ. 8.* Ad rationes in contrarium adductas Reſp. ad I. Neg. quòd impenſæ

ſæ nuptiales ſint dotis augmentum, niſi expreſsè in dotem imputentur, quod vel ex ipſis *alleg. texx.* apparet, verb. *additamenti cauſa in dotem datum.* Ad II. Reſp. quod non ſufficiat minui bona paterna, ut propterea quid conferendum ſit, ſed requiritur maximè, ut bona conferenda adhuc extent aut dolo culpavè ſint conſumta *d. l. 2. §. 2. ff. de Coll. bon.* Dn. Carpz. *d. def. 21.* Ad. 3. Reſp. inæqualitatem hîc vix intelligi, cùm ut jam dictum eſt, haut quicquam ex nuptialis convivii ſumtibus, tanquam ex patris ſubſtantia ad liberos pervenit. Et quàmvis quædam inæqualitas ſubſit, illa tamen ſuſtinetur ex ipſo facto atque conjecturata voluntate parentis, dum nempe ſine neceſſitate expenſas nuptiales erogavit, nequecredendi animum ullo modo declaravit, unde donâſſe omninò præſumitur *arg. l. 34. ff. de neg. geſt.* Secùs eſt in dote; de quâ Dn. Mev. *d. l.* diſſerit. Quam cùm ex neceſſitate juris pater conſtituat, donâſſe non præſumitur, *l. 82. de R. J. l. 29. ff. de donat.*

TH. XXXII.

Alia autem eſt ratio impendiorum, quæ non in convivium nuptiale, ſed in veſtimenta ac ornamenta nuptiarum tempore à parente facta ſunt: cum enim hæc ex ejus bonis reverà ad liberos perveniant, nec ſtatim conſumantur, ſed poſt mortem patris adhuc ſupereſſe poſſint, meritò collationi ſubjacent; quo ſpectant veſtes pretioſiores (non verò quotidianæ & vilioris pretii, quippe quæ alimentorum nomine comprehenduntur *l. 6. de alim. & cib. leg.* Coler. *P. 1. Deciſ. 62. n. 31.*) annuli, armillæ, torques & cætera ad ornamenta corporis pertinentia, it. Currus & ciſtæ nuptiales **Brautwagen und Brautkiſten.** Cothm. *Vol. 1. reſp. 3. n. 41. & ſeqq.* Carpz. *3. Conſt. 11. def. 11.* Colleg. Arg. *d. l. th. 7. n. 9.* ibique Tabor. Gail. *2. Obſ. 91. n. 5. 6.* Diſſ. Weſenb. *in Paratitl. ad ff. de dot. coll. n. 5.* Matth. *de ſucceſſ. C. 17. th. 23.* vid. ibidem Dn. Struvium *in not.* ubi noſtram ſententiam uſu receptam eſſe teſtatur, & hanc in rem egregium adducit Ampliſſimæ Facult. Jurid. hujus Academ. reſponſum. Sed *quid ſi ignoretur, quid quilibet liberorum nuptiarum tempore à parentibus acceperit?* Tunc Collatio

latio ut ſub juramento fiat, per conſuetudinem invaluiſſe tradunt Cothm. *reſp. 49. n. 53. ſeq. Vol. 1.* Mev. *4. Dec. 232.* ubi excipit nepotes, qui à parentibus accepta probabiliter ignorant. Cæterum nec conferuntur hujusmodi res, ſi absque dolo leviquc culpa interierint. *l. 1. §. 23. l. 2. §. 2. ff. de Collat.*

Th. XXXIII.

Quanquam vero ſumtus in nuptiales epulas facti regulariter non conferantur, limitatur tamen hoc aſſertum (1) niſi, quod ſæpiſſime ſolet fieri, in dotem à ſocero, conſentiente genero, imputentur, tunc enim cum facti ſint dos ejusvè pars, procul dubio conferendi erunt Carpz. *3. C. 11. d. 22.* Dn. Struv. *d. Exerc. 37. th. 43.* Finckelth. *d. Obſ. 66. n. 16. ſeqq.* vid ſupra th. 11. (2) niſi pater in teſtamento ſuo aliud de hiſce expenſis diſpoſuerit, ut nim. ex communi patrimonio cæteris liberis tantundem ad nuptias faciendas præſtari debeat *arg. l. 3. §. 17. de mun. & honor.* Brunner. *de Collat. d. C. 4. n. 627.* vel alias conferri eas in communem hereditatem juſſerit. Carpz. *d. l. def. 23.* Ceſſat enim tunc præſumtio donationis, cum de aliâ patris voluntate conſtet. *l. 25. ff. de probat.* Quod & verum eſt, ſi ſaltem ex conjecturis appareat, patrem credendi animo impenſas præbuiſſe, veluti ſi diligenter ac ſpecialiter eas conſignaverit: tùm enim pater æqualitatem inter liberos ſervare voluiſſe præſumitur *l. 1. pr. ff. de Collat. l. 17. C. eod.* ibiq; Brunn. Coler. *p. 1. Dec. 62. n. 32.* Carpz. *d. l.* ne ſcil. occaſio altercationis cujusdam inter liberos oriatur *l. 6. §. 2. in f. C. d. bon. quæ lib. Nov. 22. C. ult.* Non obſtat, quod pater ſumtus ſtudiorum ad librum rationum referens, credendi animum habuiſſe non præſumatur, ſed vel expreſsa declaratione vel aliâ probatione res indigeat, cùm annotationis paternæ alia poſſit haberi conjectura Finckelth. *Obſ. 11.* Brunner. *de Collat. bon. C. 4. n. 86. & ſeqq.* Hahn. ad Weſenb. *ff. fam. erciſc. n. 5.* Dn. Struv. *d. Exerc. 37. th. 39.* quorum ſententia etiam confirmata eſt à Sereniſſ. Saxon. Elector. *in Nov. Deciſ. 50.* manifeſta enim in his deprehenditur diverſitas; Quippe quod conſignatio ſumtuum ſtudiorum non collationis, ſed alterius rei gratiâ facta præ-

ſumitur, id efficit ſummus & ſingularis ſtudiorum favor; ſumtuum verò nuptialium annotatio eò facilius æqualitatem inter liberos introducit, quia deficit eorum favor & juris privilegium Finckelth. *d. Obſ. 11. n. 17. ſeq.* & *Obſ. 66. n. 12.* Niſi forſan evidenter appareat, hanc annotationem alio animo factam eſſe à Patre, ut ſi in communibus expenſis domeſticis cum aliis annotavit, wenn er in ſeinem gemeinen Hauß-buche unter andern Ausgaben der Haußhalth ſolche uf-getragen: nihil enim novi, ut una præſumtio aliam tollat *l. 6. ff. de in integr. reſtit. l. 30. ff. de V. & P. S.* Maſc. *de Prob. concl. 405. n. 5.* Eſt enim hæc ultima ceu ſpecialis potentior iſta generali. Natt. *Conſ. 164. n. 6. Vol. 1.* Vultej. *1. Conſ. Marp. 22. n. 70.*

Th. XXXIV.

Quæ hactenùs de Collatione expenſarum nuptialium diximus, egregiè illuſtrat atque roborat Reſponſum Ampliſſ. Scabinatûs Jenenſ. Menſ. Jan. anni curr. ad requiſitionem Joh. Caſp. W. zu H. emiſſum, cujus verba ſentent: Iſt denen bey des Vaters Lebzeit ausgeſtatteten Kindern Veiten und Marien/ieden abſonderlich ein Hochzeitmahl verleget/auch die Ehrenkleider ihren Stande nach geſchaffet worden/und fordern nun die unausgeſtattete/ daß ihnen dergleichen geſchehe / oder deshalben bey der Theilung ſatisfaction wiederfahre; Ob nun wol / ſo viel die Hochzeit-Kleider anbetrift / billig und denen Rechten gemäß iſt/daß/daferne dieſelbige köſtlicher denn ſonſt in gemein beſchaffen geweſen/ ſie in collationem bonorum kommen/ und denen andern deshalben eine Gleichgeltung wiederfahre: Dennoch aber und ſo viel die verlegte Hochzeit-Koſten betrift/ weil dieſelbe ohne ſpecial- und ausdrückliche diſpoſition des Vaters in keine collationem bonorum zu bringen/es ſey denn/daß ſothane Koſten in dotem zu imputiren verglichen/ oder an deſſen ſtatt nur die Hochzeit ausgerichtet wäre / ſo mag auch deshalben und auſſer ieztberührten ausgenommenen Fällen/ beſonders Vergeltung und ſatisfaction dieſes wegen mit Fug nicht

nicht geſuchet werden/in Betracht/daß der Vater ſolche blos animo donandi vorgeſchoſſen und die Hochzeit ausgerichtet zuhaben/die Rechte vermuthen V.R.W.

Th. XXXV.

Eadem Collationis ratio in materna atque avita, quàm quæ in paternâ ſucceſſione obtinere diximus, conſpicitur *arg. l.17. C. de Collat.* Hartm. Piſtor. *p.1.q.19. n.3.* Berlich. *Deciſ. 8. n. 4.* ubi quoque tradit, nec illos ſumtus conferri, quos mater in communione bonorum cum liberis permanens in unius alteriusve nuptias expendit: quod tamen tunc verum eſt, ubi omnes liberi in illâ communione vivant, conſentire enim cæteri liberi præſumuntur, ſi ſciant, ex re communi, ex qua & illi omnia neceſſaria accipiunt, expenſas fieri, neque contradicant *arg. l.38. de don. inter vir. & ux.* ibique Brunneman. inde quamvis ex ſuperius dictis ſatis conſtet, quod tantundem pro expenſis nuptialibus, quantum pater in unius vel alterius nuptias erogavit, poſt mortem ejus cæteri ex bonis communibus, petere nequeant, ſed cogantur ſumtibus propriis nuptias celebrare Coler. *Dec.62.n.30.* Brunner. *de Collat. d. c. 4. num. 827.* Carpz. *3.c. 11. d.21. n. 9.* Tamen ſi uni fratrum ſororumve ex bonis iſtis communibus nuptiales impenſæ ſuppeditentur, aut ſcientibus, neque tamen contradicentibus cæteris ab uno iſtæ fiant, in familiæ erciſcundæ judicium eas haut venire exiſtimamus per *d. l.38. de don. inter vir. & ux.* Conf. Schneid. *d. l. n. 58.* modò omnes ſint ejus ætatis atque conditionis, ut perfectè conſentire, resque ſuas donare poſſint Conf. Dn. Struv. *Exerc.6.th.39.ſeqq.* Planè ſi fratres animo contrahendæ ſocietatis omnium bonorum in communi hereditate perſiſtant, quod in unius nuptias inſumitur, omnibus non immeritò imputatur *arg. l.39. ꝟ. 3. fam. erciſc. l.73. ꝟ. 1. pro ſoc.* qui animus contrahendæ ſocietatis univerſalis interdum ex ipſo facto colligitur, veluti ſi fratres majorennes poſt mortem patris bona indiviſa, non paterna tantùm, ſed etiam cætera, in quorum communionem inciderunt, diu poſſideant, & indiſtinctè omnes reditus communicent, nec à ſe invicem rationes exigant; quæ omnia conjunctim requiruntur. Vid. Vinn. *in*

Comment. ad pr. Inſt. de ſociet. n. 2. Franzk. *in Comm. ad ff. tit. pro ſoc. num. 31.* Brunneman. *ad l. 4. ff. pro ſoc.* Carpzov. *3. Conſt. 15. def. 45. 47.*

Th. XXXVI.

Qui credendi animo nuptiales expenſas pro ſponſo ſponſave erogârunt, repetere eas poſſunt actione mandati, ſive expreſſis verbis mandatum intervenerit, ſive ex tacito conſenſu iſtud induci poſſit: quippe qui patitur, ſuo nomine quid fieri, mandare intelligitur *l. 6. §. 2. l. 18. mand. l. 60. de R. J.* ſed quid ſi, quâ mente ſumtus facti ſint, non appareat? Si quidem perſona ſit extranea, quæ ſponſum ſponſamve cognatione aut affinitate non attingit, in dubio non donandi ſed repetendi animo impendiſſe cenſebitur, cum ſuum jactare haut præſumatur *l. 25. de probat. l. fin. C. de novat.* niſi fortè ex amicitia planè ſingulari atque paterna ductus expenſas modicas fecerit *arg. l. 44. de Neg. geſt.* ibique Brunneman. Aſt ſi parens ſit, magis eſt, ut donâſſe, quàm repetere eas voluiſſe in dubio cenſeatur *arg. l. 11. C. de neg. geſt.* verb. *recipiendi animo te feciſſe oſtenderis,* add. Bachov. ad Treutl. *Volum. 1. Diſp. 10. th. 3. lit. B.* maximè cùm ſumtus nuptialis convivii non tàm perſonam aut negotium filii filiæve, quàm honorem atque exiſtimationem parentis concernant, Coler. *p. 1. Dec. 62. n. 29.* Hanc tamen donationis præſumtionem ceſſare exiſtimamus, ſi parens tempore nuptiarũ bona filii filiæve adminiſtraverit: tunc enim non proprio, ſed adminiſtratorio nomine impenſas feciſſe cenſendus eſt. *arg. l. 34. ff. de neg. geſt. l. 43. §. 1. de adm. tut.* Maſcard. *de probat. Concl. 1399. n. 4.* Non obſt. *l. fin. C. de dot. promiſſ. & l. 5. ff. de jur. dot.* Ubi pater ex ſuis, non maternis atque adminiſtratis bonis, dotem pro filiâ dediſſe intelligitur. Siquidem favore dotium multa eſſe recepta contra juris rationem jure ſingulari, perſpicuum eſt ex *l. 9. §. 1. ff. de j. dot. & §. 29. Inſt. de Act.* vid. Mynſ. *Cent 3. Obſ. 3.* quæ ad ſumtus nuptiales trahi non debent, cum horum favor & juris privilegium deficiat Finckelth. *Obſ. 66.* Accedit, quod paternum ſit officium dotare filiam *d. l. fin. & l. 19. ff. de rit. nupt.* ex quo præſumtio inducitur, quod de propriis bonis

do-

dotem dederit, cùm, qui ex duplici cauſa obligatus aliquid ſimpliciter præſtat, in graviorem durioremque cauſam præſtitiſſe cenſeatur *l. 4. ſeq. ff. de ſolut.* durius autem obligatur ex ſuo officio pater, quia ex lege. Mynſ. *Cent. 5. Obſ. 32. n. 5. ſeqq.* Carpz. *L 6. Reſp. jur. Elect. 71. n. 5. & 12.* Aſt nuptiales expenſæ non ex obligatione, ſed liberalitate paterna, procedunt; hanc autem vincit bonorum adminiſtratio *d. l. 34. ff. de neg. geſt.* Carpz. *d. l. n. 7. ſeqq.* In cæteris perſonis conjunctis, animus donandi non præſumitur, cùm pietas ea in his non militet, quæ in parentibus, Brunneman. *ad L. 3. C. de neg. geſt. num. 2.* niſi alia accedant adminicula, unde liberalitatis conjectura capi poſſit; quo ſpectant affectio domeſtica *l. 1. C. de neg. geſt.* ibique Dd. egeſtas ejus, cui ſumtus ſubminiſtrantur, Sichard. *in l. 1. num 5. C. de neg. geſt.* præſtita expendenti ſervitia *id. d. L numer. 10.* verſ. *ſupremò.* omiſſa proteſtatio *l. 34. de neg. geſt. l. 14. §. 7. de relig. & ſumt. fun.* non facta impenſarum exactio; quæ aliaque ſimilia efficiunt, ut aut erogationis non detur repetitio, aut alius animus à petente v. g. fratre, patruo &c. probandus ſit vid. Mev. *8. Dec. 194.* & *4. Dec. 317.* Brunneman. *ad d. l. 34. de neg. geſt.* Sed num ad hujusmodi argumenta diluendum ſola impenſarum deſcriptio in Libro rationum facta ſufficiat, quæritur? diſt. Dn. Mev. *8. Dec. 195.* utrum impendia ſolùm deſignata ſint in Libro, an additum, quod ea ſibi debeat, cujus cauſa fiunt: poſteriorem deſcriptionis modum ſatis explicare animum repetendi & alia argumenta diluere autumat; priorem verò minimè poſſe efficere, ût quis repetere queat, quod aliàs creditur feciſſe ùt donator; quippe quod alia poſſit haberi annotationis conjectura. Conſ. Finckelth. *obſ. 11. n. 10.*

TH. XXXVII.

Cæterùm cùm promiſſio aut legatum impenſarum nuptialium tacitè annexam habeat conditionem, ſi nuptiæ celebrentur *arg. l. 10. §. 4. l. 21. l. 48. pr. de jur. dot. l. 71. §. 3. de condit. & demonſtr.* nec tempus inſpiciatur, in quo nuptiarum ætas perſonis, ſed ex quo ipſa nuptiarum feſtivitas accedat, per *L. 24. C. de nupt.* Itaque pendente illa conditione expenſæ nec *Contraria.*

debentur nec exigi poſſunt *l. 213. pr. de V. S. l. 4. §. 2. de pact. l. 41. de condit. & demonſtr.* ſique ante eventum conditionis ex errore fuerint ſolutæ, tanquam indebitæ poſſunt condici. *l. 16. l. 18. de Condict. indeb.* Sin mors vel aliud nuptiarum impedimentum intervenerit, promiſſio legatumve expirat, nec ulla ſpes ad heredes transmittitur. *d. l. 71. §. 3. de condit. & demonſtr.* Carpz. *2. c. 46. d. 20. n. 8. ſeq.* Inde rectè aſſeritur, quod reſervata à venditoribus in nuptias liberorum, vulgò das Eingeſchnittel oder Zubereiß/ defunctis his ante nuptias, heredibus eorum haut deferantur, ſed ipſis emtoribus cedant, Andr. Rauchbar. *1. q. 38.* Carpz. *2. c. 46. d. 21.* Ceſſante enim cauſa finali, quæ hîc in nuptiarum apparatu conſiſtit, effectus quoque, ſive ipſa obligatio ad expenſas promiſſas præſtandum, expirat. *C. cum ceſſante 60. de Appell.* Carpz. *d l. n. ult.*

Th. XXXVIII.

Neque verò qualicunque conjunctione hæc conditio impletur, ſed tali, quæ Legibus approbata & nuptiali pompa celebritateque digna eſt *l. 10. pr. de condit & demonſtr. §. 12. Inſt. de nupt.* Sic non paret conditioni, qui, antequam ad legitimam ætatẽ pervenit, nuptias contrahit, inde non antè ei debebuntur nuptiales expenſæ, quam pubes nubilisvè eſſe cœperit *arg. d. l. 10. pr. l. 30. quand. dies leg. vel fid. l. 4. de rit. nupt. l. 3. de j. dot.* neq; poterit eas ad heredem transmittere, ſi in hoc intempeſtivo matrimonio intraque impubertatem decedat. *l. 54. & l. 120. de R. J.* Neque 2. is eave conditionem implet, qui quævè ei conjungitur, cujus nuptiis ei interdictum eſt *d. l. 10. pr. de cond. & dem.* Hujusmodi enim matrimonium ipſo jure nullum eſt, nec quempiam ſortitur juris effectum *§. 10. Inſt. de nupt.* niſi fortè per diſpenſationem Principis obſtaculum removeatur & licita ſic efficiatur nuptiarum celebritas. Planè ſi qui ante impetratam diſpenſationem contra Legum prohibitiones coierint, indigni ſunt, quibus nuptialis quædam pompa (quæ maximè hodiè in ſolemni ad templum deductione atque nupt. Convivio conſiſtit) concedatur: quippe quâ & illis interdici ſolet, qui quidem honeſtè conjungi non vetantur, ſed tamen ante ſacerdotalem benedictionem

minûs

minùs caſtè vixerunt & vagâ libidine ſibimetipſis maculam attraxerunt. Siquidem hî ut ſcandalum evitetur, ſæpiſſimè in ædibus privatis, vel, ſi fortè metus ſubſit, ne altera pars matrimonii conſummationem detrectet atque aufugiat, in Conſiſtorio, quin & in ipſo non raró Prætorio ac foro politico à miniſtro Eccleſiæ copulantur, Vid. Carpz. *2. Conſiſt. 150. add. def. 146. & ſeq.*

Th. XXXIX.

Reſtat adhuc, ut paucula de *ſumtibus Conviviorum Sponſalitiorum*, quæ ſcil. tempore ſponſaliorum, quibus mutua futurarum nuptiarum fit repromiſſio, peraguntur, ſubnectamus. Vocantur hæc etiam *ſponſalia* ſimpliciter, ùt Cicer. *in Epiſt. 6. ad Q. Fratrem: ad VIII. Id. April. Sponſalia Craſſipedi præbui, huic convivio Quintus tuus defuit.* Nobis Heurathmahl / Verlöbnüß / Verlöbnüß-Eſſen. Et hæc Convivia non minùs, ac Nuptialia, antiquiſſimis temporibus uſitata fuiſſe, probant ex *Gen. 24, 54.* ubi Laban & Bethuel poſt deſponſationem Rebeccæ ſervum Abrahæ convivio exceperunt *veſcentes pariter pariterq; bibentes* & *Tob. 7, 17.* Hildebrand. *de nupt. veter. Chriſtian.* & Stuck. *l. 1. Antiquit. Convivial. c. 24.* ubi etiam de Græcorum atque Romanorum Sponſalitiis prolixè agit. Apud nos quoque Germanos ea frequenti ſunt in uſu, ac noctu potiſſimùm agitari ſolent, eodem die, quo ſponſalia fuerunt contracta. Plerumque autem in ſponſæ ædibus, ubi & ſponſalia fieri conſueverunt, epulæ ſponſalitiæ, & quidem ipſius ſponſæ hujusve parentum impenſis, exhibentur, atque ad eas vocantur proximi ſponſi ſponſæque conſangvinei atq; affines, nec non quibusdam in locis, præprimis apud ruſticos, Paſtores Eccleſiæ, vel alii honeſti viri, qui ſponſalibus intereſſe fuerunt rogati. Ut verò modus & hic ſervetur, ſereniſſ. Elect. Sax. in ſuprà laudata *Ord. Polit. tit. 13.* arctiores quosdam limites poſuit, & transgreſſores ſeveriſſimè à Magiſtratu puniendos præcepit. Vid. etiam hanc in rem Gothaiſche Landes-Ordnung. *p. 3. N. 28.* Cæterùm quod de expenſis nuptialibus ſuprà diximus, eas regulariter non conferri poſt mortem parentis in communem hereditatem, illud quoque de expenſis in Convivium

Aſſert.

vivium

vivium ſponſalitium à parente factis, aſſerendum eſt, ob paritatem rationum, quas ſuprà adduximus. Ita reſpondit Facult. Jurid. Lipſ. A. 1613. d. 8. Sept. apud Finckelth. *Obſ. 66. num. 7.* Aliud autem dicendum eſt de arrhâ ſponſalitia, quæ tempore ſponſaliorum perſonis deſponſatis dari ſolet. Carpz. *3. c. 11. d. 12.*

Atque hæc pro inſtituti ratione de præſenti materia diſſeruiſſe ſufficiant. Interim B. L. eâ, quâ par eſt, obſervantiâ atque humanitate rogito, ut, quæ minùs accurate à me ſunt tradita, æqui boniq́ue conſulere, meq́ue ſuo favore & adfectu non indignum judicare dignetur.

D. T. O. M. S. L. H. E. G.

QVilibet in menſas quantos expendere ſumtus
 Connubium inſtaurans debeat, IPSE doces.
Qui facis in docilem modica haud impendia mentem,
 Reſtituet cornu divite ſacra Themis,
Tempora cum dibapho cinget, Spartaque beabit
 Te, ſumtusque, quibus Martha paranda, feret.

f. l. m. q.

PRÆSES.

SUMTUS NUPTORUM pertractans præmia quænam
Appetis? en Sacræ THEMIDIS petis OSCULA: nonne?
Auguror. HANC ulnis optatam amplectere ſponſam,
ALTERA mox addet cum SUMTIBUS oſcula ſponſa.

Ita ex animo gratulatur Cl. Dn. Autori Reſpondenti, Compranſori ſuo ſuaviſſimo, Fautori & Amico æſtimatiſſimo

Jo. Chriſtoph. Hartung/Phil. & J. U. D.

BIBLIOTECA ROMA ... CRIO C...